Tertius articulus est, posita eadem Archidiac opinione.

An stante tenuitate beneficii, & detracto condecenti victu
27 beneficiati, si nihil sit relinquum pro pauperibus, fructus beneficii nihilominus sint dividendi juxta *cap. De redditibus*, 12. *quæst.* 2.

28 Dubium hoc movetur, quia Summus Pontifex dum Cardinalium fidei Abbatias commendat, in diplomatibus percipit, ut tertiam partem redditiuum conferant in fabricam Ecclesiæ, vel alimoniam pauperum, quod si facerent, victus illorum familiæ, & ipsilmet forte deesset; Clausula litterarum Apostolicarum est tenoris infrascripti, videlicet: *Tibi ut statum tuum juxta Cardinalatûs sublimitatem decentiùs tenere, & expensarum onera, quæ te jugiter de necessitate subire oportet, facilius perferre valeas, de alicujus subventionis auxilio providere volentes, motu proprio, &c. Ita quod liceat tibi debitis, & conjunctis dicti Monasterii supportatis oneribus, ac tertia parte omnium fructuum, redituum, & proventuum Monasterii hujusmodi in restauratione illius fabricæ, seu ornamentorum emptione, vel sulcimentum pauperum alimoniam, prout major exegerit & suaserit necessitas, omnibus aliis deductis oneribus, annis singulis impartitis de residuis illius fructibus, redditibus & proventibus disponere & ordinare, sicut ipsius Monasterii Abbates qui pro tempore fuerunt, de illis disponere & ordinare potuerunt, seu debuerunt, alienatione, &c. interdicta, commendamus.* Quod generaliter statutum est in Constitutione Leonis X. edita in Concil. Lateranen. 3. nonas Maii 1514. quæ incipit, *Supernè*, his verbis, *Commendatarii, etiamsi Cardinalatûs honore & dignitate fungantur, si mensam habuerint separatam, ac seorsim à mensa Conventuali, quartam suæ mensæ partem, pro instauratione fabricæ, seu pro ornamentis, vestibus & paramentis emendis sarciendisque, aut pauperum alimonia, aut sustentatione ut major exiget, ac suadebit necessitas, Si verò mensa fuerit communis tertiam omnium fructuum dicti Monasterii sibi commendati partem pro supradictis oneribus supportandis, & sustentatione Monachorum, omnibus deductis oneribus, impartiri teneantur: Ac litteræ, quæ super Monasteriorum hujusmodi commendis expedientur cum clausula hoc ipsum specificè exprimente debeant expediri, Alioquin si aliter expediantur nullius sint roboris, vel momenti.*

Omninò autem censeo alimenta Clerici anteponenda esse sustentationi pauperum.

29 Primò per id, quod habetur *in cap. Nulli Episcoporum*, §. *His ita respondetur*, 12. *quæst.* 1. hic, *Sicut perfectione charitatis manente, licet res Ecclesiæ omnibus debeant esse communes; primum tamen sibi, & suæ Ecclesiæ deservientibus subministret; reliqua quæ superfunt fidelium usibus ministraturus; ita & præbendæ Ecclesiarum, eadem charitate manente, piè & religiosè possunt distribui; nec tunc rebus Ecclesiæ, ut propriis, sed ut communibus utilitatibus deservituris, ut ex his, quæ sibi assignata sunt primùm sibi necessaria percipiat: si quæ verò suis necessitatibus supersunt in communes usus Ec-*
30 *clesiæ expedat.* Hæc ibi: Quippè ordo exigit charitatis ut primùm quis subveniat sibi ipsi, deindè proximo, *cap. Qui vult de pœnit. dist.* 3. ubi August. *Qui vult eleemosinam ordinatè dare, à se ipso debet incipere & eam sibi primùm dare; Est enim eleemosina opus misericordiæ, verissimèque dictum est; Miserere animæ tuæ placens Deo.* Et *cap. Si non licet* 23. *quæst.* 5. ubi idem August. regulam diligendi proximum à semetipso dilector accepit, quandoquidem scriptum est, *Diliges proximum tuum sicut teipsum*: Undè S. Thom. 2. 2. *qu.* 26. *art.* 4. *Dilectio*, inquit, *hominis ad seipsum est, sicut exemplar dilectionis, quæ habetur ad alterum; exemplar autem potius est, quàm exemplatum.* Itaque tenetur quisque magis diligere se ac sua quàm aliena, secundum glos. in Extravag. *Si Fratrum Jo. XXII. in ver. Multò fortiùs, ne jede vac.* & glos. *fin. in cap. Nisi specialis de auth. & usu pal.* Et possum mihi consulere etiam cum damno alterius, *l. Si quis fumo, ff. ad l. Aquil.* glos. *in d. cap. Si non licet in ver. Semetipso*, 23. *qu.* 1. Quare Joan. Andr. *in cap. Ex his in ver. Superfunt, de Eccles. ædif.* (Non enim, inquit, Rectores beneficiorum tenentur subtrahere suis necessitatibus, ut erogent in pias causas, & sic intelligit Host. 16. *qu.* 1. *cap. ult. in princ.* Undè quantùm possibile est debet pauperibus erogare 87. *dist. cap.* 1. Sicut & libertus patronum alere debet, cùm sibi superest, & Patrono deest, *ff. de aleæ. liber. l. Si quis à liber.* §. *de alim. C. de oper. libert. l.* 1.) Hæc Jo. Andr. quem totidem verbis sequuntur ibi Butr. & Anch. Adjicit Abb: quod dicitur, quidquid habent Clerici est pauperum, *cap. fin.* 16. *qu.* 1. debere intelligi de his, quæ sibi superfunt, quia ordinata eleemosina, seu charitas incipit à se. Præterea alimenta ex redditibus beneficii debentur Cle-
31 rico ex justitia, pauperibus autem ex charitate, ideòque quamvis pauperibus sint debita, ab ipsis tamen nullo jure peti possunt, sed tantùm judicis officium implorari, glos. 1. *in cap. Exigunt*, 1. *quæst.* 7. Abb. *in cap. Si quis de furt.* idque non aliter, quàm si pauperes sint in tali necessitate, & divites in tali abundantia, ut eis opem ferre teneantur divino præcepto, ut declarat Silvest. *in verb. Eleemosina in fin.* Atqui opera justitiæ sunt anteponenda operibus charitatis, August. *in lib. de v. 6. Domini*, S. Thom. 2. 2. *q.* 32. *art.* 7.

Ad hæc beneficiati alimenta regulariter reparationi templi 32
anteponuntur, ita ut si quid defuturum sit, deficere potius debeat Ecclesiæ, quam beneficiato, *cap. De his, de Eccles. ædif.* quem textum Abbas dicit esse perpetuo notandum, quia nescit esse alibi, quod Sacerdos non teneatur ad reparationem Ecclesiæ suæ, nisi quatenus ei superest detractis necessariis. Reparatio verò Templi cùm spectet ad cultum Dei, anteponenda est sustentationi pauperum, Silv. *in ver. Clericus*, 4. *num* 14. *vers. Quantùm verò ad quartam pauperum.*

Et confirmatur, quia pauperibus debentur solùm superflua, ut colligitur ex *cap. Cum secundum, de præben.* & tradit Abbas *in d. cap. De his, de Eccles. ædific.*

Navarrus tamen de redditibus Eccles. *qu. n.* 92. dicit hoc 33
esse intelligendum de portione, quæ beneficiato contingit in alimenta secundum qualitatem & dignitatem Ecclesiæ debita, non juxta personæ qualitatem; Nam si filius Regis vellet ex redditibus Hospitalis sibi commendati vivere pro dignitate status Regii, vel Cardinalitii, abuteretur iis, quæ pauperum sunt.

Ego verò dicerem limitationem Navarri fortè admitti posse quoad Ecclesiam, ubi ageret de necessariis ad Dei cultum. Quoad pauperes autem in iis tantùm bonis, quæ illorum sustentationi sunt principaliter assignata, ut hospitalium. Cardinales verò de fructibus commendatorum beneficiorum integrè disponere posse opinor, usque ad decentem personæ suæ, atque familiæ sustentationem, & remunerationem familiarium, quos quemadmodum honoratos apud se habere volunt, ita debent honoratè tractare. Idque facit ad dignitatem Cardinalatûs; esset enim indignum eos apud se homines sordidos vel obscuros habere. Moveor ad asserendum ex mente præsumpta summorum Pontificum, quos verisimile est contulisse aut commendasse beneficia illa Cardinalibus ut tueantur dignitatem ut advertit Præpos. *in summ.* 44. *distinct. num.* 5. quam, facta illa divisione in litteris Apostolicis injuncta, sustinere vix possunt nisi pauci ditiores, idque præsumitur etiam ex dispositione Extravag. *Execrabilis de præb.* ubi etsi obtinentes ex dispensatione plures dignitates, personatus, vel beneficia cum animarum non possint retinere, nisi unum & reliqua verbaliter & realiter resignare teneantur; excipiuntur tamen Cardinales, qui circa summum Pontificem universali Ecclesiæ serviendo, singularum Ecclesiarum commoditatibus se impedunt & Regum filii, qui propter sublimitatem suam, ac generis claritatem sunt potiori prærogativa gratiæ attollendi. Imò de hac mente apparet expresè ex proœmio litterarum commendæ, ibi: *Ut tuum statum juxta Cardinalatûs sublimitatem decentiùs tenere; & expensarum onera, quæ te jugiter de necessitate subire oportet, facilius perferre valeas.*

Limitatio autem Navarri vix ad praxim deduci potest in non abundantibus. Finge enim Cardinalem alios redditus non habere, quàm sex millium scutorum ex Monasterio sibi commendato; certum est, qualitate ac dignitate Ecclesiæ perspecta, summam scutorum quatuor millium satis superque esse ad vitam commendatarii inferioris ordinis sustentandam ac proindè teneri eum tertiam partem quæ superest fabricæ, vel pauperibus erogare, At manifestum est Cardinalem ex eo redditu quatuor millium scutorum decenter vivere non posse, etiamsi observet ea, quæ de modesta suppellectile, frugalitate ac simplicitate Cardinalibus præscribuntur à Concilio Tridentino *in cap. sess.* 25. Ergò nemo dixerit eum teneri familiares ordinarios & reliqua ad suum statum necessaria subtrahere, ut duo millia scutorum distribuat in pauperes quia agris suis serientibus, alii irrigandi non sunt *l. Præses, Cod. de servit. cap. Quis per ambitiones*, 64. *dist. l.* 2. *Cod. Ut nemo privatus, l. Pupillus*, & ibi Bart. *ff. de excus. tutor.* Et non tenetur aliqua actione, qui propter suas conservandas alienas merces projicit *l. Qui servandarum in princ. ff. de præscr. ver.* Gloss. *in cap. Qui vult, in ver. Se ipso de pœnit. dist.* 3. Undè S. Thom. 2. 2. *quæst.* 32. *art.* 6. quærens, utrum quis debeat dare eleemosinam de necessariis, sic ait: *Inordinatum esset si aliquis tantum sibi de bonis propriis subtraheret ut aliis largiretur, quod de residuo non posset vitam transigere convenienter secundum proprium statum & negotia occurrentia: nullus enim inconvenienter vivere debet.* Hæc D. Thom. Quam quidem decentiam & honestatem contemplata etiam fuit Tridentina Sinodus, dum in decreto *cap.* 17. *sess.* 24. quod in quibuscumque personis etiam S. R. E. Cardinalibus mandat observari, statuit ut in posterum unum tantùm beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur quod quidem si ad vitam ejus cui confertur honestè sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens eidem conferri.

Neque obstat præceptum illud in litteris appositum de erogandâ tertia parte redditiuum in fabricam Ecclesiæ vel

alimoniam pauperum: Siquidem intelligi debet habere locum in eo tantùm casu in quo redditus abundant, deductis necessariis ad decentem status sustentationem ut ex prædictis patet & tradit Silv. *in ver. Clericus* 4. *n.* 14. *vers. Et intellige*, ubi quod statuitur per sacros Canones de quarta parte redditiuum applicanda fabricæ Ecclesiæ, affirmat esse intelligendum quandò redditus supersunt, detractis omnibus necessariis. Præsertim verò, quia in eadem clausula, dum præcipitur Cardinalibus, ut tertiam partem in fabricam vel pauperes distribuant, annectuntur illa verba: *omnibus aliis deductis oneribus, inter quæ primum locum obtinet onus alimentorum ipsius commendatarii*: ut habetur *in d. cap. Nulli Episcoporum* §. *His ita respondetur*, 12. *quæst.* 1. Et sanè si commendatario Monasterii non habentis mensam separatam incumberet onus alendi duodecim Monachos & redditus Monasterii vix sufficerent ad ejusmodi onus subeundum; nemo assentiretur commendatarium teneri tertiam partem erogare in fabricam Ecclesiæ, vel pauperum alimenta, eamque subtrahere necessariæ sustentationi Monachorum debitæ ex justitia. Ergò idem & multò fortiùs dicendum est de alimentis commendatarii quæ ante omnia sunt deducenda, ut *in dict.* §. *His ita* & ostensum est suprà *n.* 29. *& seqq.*

Admonendi tamen essent commendatarii ut ubi ditiores de bonis Ecclesiæ evaserint, quod superfuerit conferant in pios usus; præcipuè verò, quia verisimile est multas Abbatias habuisse onus annexum alendi pauperes, quæ etsi fortè mutaverint statum, ita disponente Summo Pontifice, cui Patrimonii Ecclesiastici cura commissa est, Covar. *in dict. cap. Cùm in officiis, num.* 2. *de testam.* tamen decet à possidentibus pauperum aliquam curam geri. Sed ne audaces videamur, censemus eumdem Summum Pontificem consulendum, ut ambiguitas omnis è medio tollatur.

DE TESTAMENTIS, ET ULTIMIS VOLUNTATIBUS.

Gregorius IX.

CAPUT II.

QUia ingredientibus & infrà. Gabina Abbatissa conquesta est, S. quondam Abbatissam Monasterii sui, Postquam regendi suscepit officium, conditio testamento legata quibusdam reliquisse, dicens eam usque in diem obitûs sui, non induisse habitum Monachalem, sed in vestibus, quibus utuntur loci illius Presbiteri permansisse, sicut & illa quæ ante ipsam fuerat Abbatissa & hoc penè ex consuetudine licuisse & infrà. Necessarium ergò visum est, postquam Abbatissa ordinata est & in Monasterio per annos plurimos usque ad obitum præfuit, vestis qualitatem ad culpam fortè Episcopi pertinere, qui eam sic esse permisit, non tamen potuisse præjudicium Monasterio irrogare, sed res ipsius eidem loco ex quo illuc ingressa & Abbatissa constituta est, de jure competere.

SUMMARIUM.

1 ABbatissa testari non potest etiamsi numquam induisset habitum Monachalem.
2 Habitus religionis non requiritur necessariò ad validitatem professionis.
Et quid post Concilium Tridentinum, num. 7.
3 Habitus non facit Monachum, sed professio regularis.
4 Habitus Clericorum sæcularium debet esse distinctus ab habitu Monachorum & Monialium, nec valet contraria consuetudo.
5 Moniales portare possunt pannum secundum consuetudinem loci.
6 Ad Episcopum spectat compellere Monachos & Moniales ad deferendum habitum Religioni congruentem.
7 Annus probationis ex Concilio Tridentino non incipit nisi post susceptum habitum.
8 Medium aggredi non possumus, nec ad finem pervenire nisi principio mediante.
9 Nihil potest operari antequam incipiat esse.
10 Imperator dicitur oriri in die coronationis, nec antea potest se immiscere administrationi imperii.
11 Monialis tacitè professa testari non potest, contratia consuetudine non obstante.
12 Præscriptionem non inducit factum usurpatum.
13 Testamenti factionem impedit professio tacita, sicut expressa.
14 Testandi facultas concessa Moniali per officium Pœnitentiariæ sublata est à Concilio Tridentino.
15 Renuntiatio Monialis tacitè professæ non valet.
16 Monialis nundum professa testari non prohibetur.
17 Testamenta & aliæ ultimæ voluntates non comprehenduntur in decreto Concilii Tridentini de renuntiationibus non faciendis, nisi cum licentia Ordinarii, & infra duos menses ante professionem.
18 Bona ingredientis Monasterium acquiruntur eidem loco in specie; in qua est professus tacitè vel expressè.
19 Professi in genere generalissimo qui dicantur, cui acquirant & cui subjiciantur & num. 22.
20 Professio in genere subalterno qui sint & cui acquirant.
21 Et quid de professis in individuo.
22 Professio in genere generalissimo sublata est à Concilio Trident. adeò ut nec in foro conscientiæ inducta sit aliqua obligatio.
23 Professio tacita an inducatur ex eo, quod quis suscipiat munus Abbatis vel Abbatissæ & num. seqq. usque in fin.
24 Intellectus, cap. Cùm causam, de elect. & num. 32.
25 Votum solemnizatur per professionem tacitam, sicut per expressam.
26 Professio nulla nullum producit juris effectum.
Declaratur, num. 35.
27 Novitius præfici potest Abbatiæ per viam postulationis vel collationis.
Contrarium, n. 36.
28 Intellectus hujus cap.
29 Monachus promotus ad prælationem alterius Monasterii facto ipso censetur ibi tacitam professionem emittere.
30 Abbatissatus est actus, qui non convenit nisi professis.
Professus tacitè censetur, qui cum debitis præsuppositis ingerit se actibus professorum, ibidem.
31 Abbatissa negans se professam reddit se indignam Abbatissatu & justè privari potest.
32 Professus tatitè sicut habet actionem ut recipiatur à Conventu ad professionem expressam, ita à Conventu potest cogi ut expressè profiteatur.
33 Abbas tacitè professus quamvis amoveri possit ab Abbatia

tamen tegendus est expressam professionem emittere.
34 *Votum ultra intentionem voventis non extenditur.*
35 *Voluntatis declaratio dicitur etiam ex alia nulliter gesta.*
37 *Monialis nondum professa, si consentiat se eligi in Abbatissam ante ætatem 40. annorum; an ex hoc censeatur tacitam professionem emittere.*
38 *Non professus Abbatiam suscipiens, quibus casibus intelligi possit tacitè profiteri & num. seqq. usque in finem.*
39 *Abbatiam recipiens ante susceptum habitum vel ante annum probationis elapsum non fit tacitè professus & in hoc corrigitur hæc decretalis.*
40 *Professus tacitè iterùm fieri non potest, qui semel tacitè fuit professus.*
41 *Novitius per annum deferens habitum indistinctissimum ad sæculum redire non potest.*
Nisi hujusmodi habitum susceperit ante annos discretionis num. 46.
42 *Et quid si deferat habitum novitiorum distinctum ab habitu professorum & n. 51.*
43 *Et quid si habitum professionis assumpserit & n. 49.*
44 *Novitius qui ante ætatem professionis suscepit habitum indistinctum non fit professus nisi illum deferat per annum post legitimam ætatem.*
45 *Aut ingerat se actibus professorum vel habitum professionis suscipiat.*
47 *Protestatio præcedens impedit ne inducatur professio tacita per gestationem annalem habitûs indistincti, vel per receptionem habitûs professorum, n. 49.*
48 *Sed non impedit quin inducatur ex susceptione Abbatiæ & num. 50.*
51 *Novitius quamvis deferat habitum patenter distinctum ab habitu professorum, tamen fit tacitè professus, si transacto anno se actibus professorum immisceat.*

1 QUia *ingredientibus*. Abbatissa testari non potest etiamsi nunquam induisset habitum Monachalem. Hoc dicit. Et sunt duæ partes. In prima ponitur conquestio. In secunda provisio, ibi, *necessarium*, & est pars, *cap. Quæ ingredientibus*, 19. *quæst. ult.*

2 Nota primò ibi, *Sed in vestibus*, *Delationem habitûs religionis necessariò non requiri ad validitatem professionis* nam
3 habitus non facit Monachum, sed professio regularis, *cap. Porrectum*, & ibi gloss. *in ver. Non faciat habitus infra de Regular.* concordat *cap. Ex parte, & c. Ut Clerici, eod. tit. & cap. Consuluit, infra qui Cler. vel voven.* & hic notat. Innoc. *in ver. Sed in vestibus*, Abbas Antiq. *in eod. ver.* Hostien. *num.* 2. Abbas Siculus *in* 2. *not.* & alii communiter. Secùs tamen est de honestate; quia distinc-
4 tus debet esse habitus sæcularium Clericorum à Monachis & Monialibus; imò ut Moniales non deferant habitum congruentem religioni, consuetudine induci non potest quandò habitus est in totum discretus à religione seu improportionabilis religioni ut formaliter ait hic Butr. *n.* 3 & de tali habitu loquitur hæc Decretalis. Nam incedebat hæc mulier sicut incedebant Presbiteri illius loci respectu coloris & formæ, secùs autem esset si habitus non esset omninò conformis sæcularibus vestibus, prout de qualitate vestium est
5 text. cum gloss. in Clem. *Ne in ægro de stat Regular. in ver. Consuetudo*; ubi cavetur ut possint portare pannum secundum consuetudinem loci, & ut plurimùm Moniales deferant vestes nigras & velum consecrationis, seu professionis, nec mos hujusmodi per hoc cap. est sublatus; secundum
6 Abbatem in primo notab. & de vestibus Monialium vide etiam textum notabilem in Clem. *Attendentes*, §. *Visitatores de stat. Monachor.* Ad Episcopum autem spectat compellere Monachos & Monales ad deferendum habitum religioni congruentem, ut hic probatur & notat Butr. *n.* 4. Circumscriptis tamen exemptionibus Apostolicis, de quibus
7 scripsi latissimè in *cap. Tantum à num.* 10. *infra de privileg.* sed jure novissimo Concilii Trid. habitus probationis est de substantia novitiatûs, nam ex decreto *cap.* 15. *sess.* 25. *de Regular.* in quacumque religione tam virorum, quàm mulierum ad hoc ut professio sit valida necessariò exigitur annus probationis; qui quidem annus non incipit nisi ab actu susceptionis habitûs, ut patet ibi: *Ne qui minore tempore quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit ad professionem admittatur*, professio autem antea
8 facta sit nulla, nullamque inducat obligationem. Ergò ante habitum susceptum impossibile est annum probationis per agere, quia deest principium, quod est potissima pars cujuscumque rei, *l.* 1. *ff. de orig. jur. cap. Principatus* 1. *quæst.* 1. *cap.* 1. & ibi glossa, *magna post princ. de hit. confess.* neque enim medium possumus aggredi, nec ad finem ullatenus
9 pervenire nisi principio mediante, §. *His igitur instit. de just. & jur.* & cùm tempus probationis in ipso actu susceptionis habitûs incipiat esse; ergò antea non potest efficere ut professio sit valida; quia nihil potest operari antequam incipiat esse, *l.* 1. §. *Ex hoc rescripto, ff. de venat. inspicient. l. Quoties, ff. de noval.* pulchrè Oldrad. *cons.* 180. *Quæst. est utrum Imperator*, *num.* 7. ubi hoc argu-
10 mento probat Imperatorem non habere potestatem se immiscendi administrationi Imperii ante coronationem; quia Imperator in die coronationis dicitur oriri, & sic incipere esse & nihil operatur antequam sit.

11 Secundò nota, Monialem tacitè professam testari non posse, contraria consuetudine non obstante, ut hic est casus nam ut inquiunt Host. & Joan. Andr. ambo *n.* 2. *in v. Plene*, non potest esse consuetudo, cùm sit irrationabilis & contra
12 honestatem Ecclesiæ, *cap. Cùm decorum, supra de vit. & honestat. Cleric.* neque enim quod fieri debeat consideran-
dum est, *cap. Cùm causam. supra de elect. l. Sed licet, ff. de offic. Præsid.* nec factum usurpatum præscriptionem inducit, *cap. Illud* 93. *dist. cap. Licet*, 16. *quæst.* 3. etenim in talibus nullus annorum numerus excusat, *cap. Quod Deo*
32 *quæst.* 5. sed potiùs accusat, *cap. Cùm haberet, de ea qui dux. in Matrim. quam poll. per adulter. cap. fin. de consuetud.* undè versus Bertrandi Episcopi Gressensis.

Tempus longævum te non excusat in ævum;
Cùm malè sis usus, quia non præscribit abusus.

Refert & sequitur Host. hic *n.* 5. In hoc igitur tacita & 13
expressa professio æquiparantur, quia tacita impedit testamenti factionem, sicut impedit expressa, Auth. *ingressi, cod. de Sacr. Eccles.* quæ est canonizata *in c. Quia ingredientibus* 19. *q. ult.* & notat hic Butr. *in* 6. *notab.* Præsertim post Concilium Tridentinum *in c.* 2. *sess.* 25. *de Regular.* ubi 14
arctiùs quàm Jus commune providit circa Regularium proprietatem, ut scripsi latissimè *in c. Monachi, infrà de statu Monachorum*: adeò ut sustulerit etiam facultates testandi ex Sententia Sacræ Congregationis Cardinalium ejusdem Concilii Interpretum. Ideòque cùm anno 1588. fuisset concessa facultas testandi per Officium Sacræ Pœnitentiariæ Sorori Victoriæ Fussolanæ Monasterii Sanctæ Claræ ejusque facultatis vigore donasset; & Donatarius contra Monasterium ageret, dubitatum fuit an hujusmodi facultas esset revocata per Concilium, Sacra Congregatio censuit facultatem testandi à Concilio sublatam fuisse. Et circa tacitam professionem 15
consulta an sit nulla renuntiatio ejus qui tacitè professus est. Respondit esse nullam. Verùm si monialis nondum esset professa, non prohiberetur testari, *c. ult.* 12. *q.* 5. *Indemnitatibus in fine de elect. lib.* 6. & clem. *attendentes de statu* 16
Monach. & hic notat Innoc. in fine, Abb. Antiq. in verbo *In vestibus*, Hostiensis *numero secundo*, Joannes Andreas *numero primo* in verbo *Induisse*, Butr. *n.* 6. & Anchar. *in* 1. *notab.*

Nec refert quòd ex Decreto Concilii Tridentini *c.* 16. 17
in princ. sess. 25. *de Regular.* nulla sit renuntiatio aut obligatio, etiam cum juramento vel in favorem cujuscumque causæ piæ, nisi cum licentia Episcopi sive ejus Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem. Etenim Sacra Congregatio consulta, an Decretum *d. c.* 16. loquens de renuntiatione, locum habeat in testamentis & aliis ultimis voluntatibus, censuit non habere locum.

Ultimò nota hic *eodem loco*, bona ingredientes Monas- 18
terium acquiri eidem loco in specie in quo est professus tacitè vel expressè, prout hanc litteram observat hic Butr. *num.* 5.

Verùm in hoc articulo plenius distinxit Gaspardus de 19
Calderinis *cons.* 13. *incip. Quidam fecit professionem in tit. de Regular.* ut referunt *in c. in præsentia de probat.* Butr & Abb. ambo *n.* 64. & novissimè Rota *in causa Tullen. Reformationis* 10. Januarii 1631. coram Dunozetto; nam secundum eum quidam sunt professi in genere generalissimo, aliqui in specie, aliqui in individuo seu certi Monasterii. Professi in genere generalissimo sunt hi qui per seipsos votum solemne emiserunt; vel qui in manibus Episcopi vel alterius se Deo devoverunt Religionem servaturos quoad tria substantialia regulæ; & de talibus intelligi possunt, *c. Quod interrogasti* 27. *dist. c. quem progenitores* 28. *q.* 1. *c. vidua* 27. *q.* 1. *c. Super eo & c. Consulti de Regular.* nam secundum Innoc. dicitur quis profiteri Ordinem approbatum, qui dicit: profiteor Ordinem Monachatûs, licèt non dicat Ordinem Sancti Benedicti, ut notatur *in c. Porrectum de Reg.* Item est professus in genere generalissimo is cui legata est libertas sub conditione, si Monachus efficiatur; & ipse legatum acceptavit, ut *in c. fin. de condit. opos.* Item is qui intra annum probationis professus est Regulam Mendicantium, ut *in c. non solùm de Regular. lib.* 6. vel tacitam professionem fecit infra annum per susceptionem habitûs professorum in quocumque Ordine, ut *in c. Constitutionem* & hic glossa in verbo *obligat. eod. tit. & lib.* & horum bona sunt Religionis in genere; sed per Episcopum Diœcesanum dispensari debent, quia tales sunt Episcopo subjecti,

c. si quis Monachus 90. *dist. c. Qui verò* 16. *q.* 1. ac proindè illius arbitrio hæc distributio commissa, lege *Nulli, cod. de Episc. & Cler. c. Nos quidem infra eod. c. Cùm tua de usur.* Professi autem in specie seu in genere subalterno sunt qui generaliter profitentur certam Regulam vel Or-
20 dinem in genere tacitè vel expressè: puta Prædicatorum, Minorum Cistercienssium & similium qui non sunt expressè professi in certo Monasterio vel Claustro & habent unum Superiorem in cujus manibus fit professio; vel ejus nomine recipitur & horum bona non recipienti; sed toti Ordini acquiruntur, quia ex quo totus Ordo sensit onus istius ingressi cui tenetur ad alimenta, ut forma professionis demonstrat secundum naturam est, ut etiam sentiat commodum, allegat Speculat. *in tit. de stat. Monach.* vers. 19. & glossam secundam *in c. de viduis il.* 1. 27. *q.* 1. quæ singulariter ait bona esse in potestate & dispositione illius qui est Superior in Ordine, ut sic dividat & distribuat, prout sibi videtur cùm certum monasterium non sit expressum; & consentit Butr. *in d. c. in præsentia n.* 64. vers. *Professus autem in genere subalterno*, quia hæc communitas datur in professione totius regulæ, non respectu certi loci; & quemadmodum professio incorporat & acquirit Monasterio, quandò ad certum locum determinatur, ut pateb t infrà in tertio membro distinctionis. Ita in hoc secundo cùm causa ex qua fit incorporatio non determinetur ad locum; sed ad Religionem in universum, consequens est, ut acquiratur non loco; sed Religioni in genere, ut sic effectus sequatur naturam causæ suæ & ad illius limites amplietur & restringatur. Fateur tamen Butr. Superiorem teneri æqualiter distribuere; & subdit quòd si essent plura Monasteria sub uno capite; & professio determinaretur ad loca particularia, eò quòd Monachi de particulari loco nunquam removeantur, bona applicarentur speciali loco, ubi est ingressus. Quod etiam placet Abbati *in d. c. In præsentia n.* 65. quia naturalis ratio oneris & commodi viget hoc casu respectu certi Monasterii in specie & non totius Ordinis in genere, *c. de lapsis* 16. *q.* 6. & sequitur
21 Ferret. *cons.* 150 *in præmissa causa n.* 4. Professi demùm in individuo sunt qui profitentur certam Regulam & in certo Monasterio, puta in Monasterio Sancti Proculi Regulam Sancti Benedicti. Probatur hæc diversitas *in c. in singulis &c. ea quæ de stat. Regul. in c. Cùm deputati de Judiciis in c. Cùm & plantare de privileg.* & in elem. *attendentes de stat. Monach* & hoc tertio modo Professorum bona devolvuntur ad illud Monasterium in quo sunt professi, ut in *d.* Auth. *Ingressi, cod. de Sacros. Eccles. & d. c. in præsentia de probat.* sive quæ habebant tempore ingressûs, sive quæ posteà obvenerunt vel de novo acquisiverunt, ut in prædictis juribus *in c. Abbates cum hic notat.* 18. *q.* 2. & in Auth. *Nunc autem c. de Episc. & Cler.* & de talibus loquitur hæc Decretalis in illis verbis. *Res ipsius eidem loco ex quo illuc ingressa & Abbatissa constituta est de jure competere.* Et in hoc tertio membro consentiunt Innoc. *in d. c. in præsentia n.* 4. & reliqui post eum Lap. *alleg.* 130. *n.* 18. vers. *ad secundum.* Angel. *cons.* 133. *Super primo in princ.* & alibi passim Doctores.

Sed tu adverte ad primum membrum distinctionis, nam
22 quod ibi dicitur de professis in genere generalissimo, hodiè non videtur ampliùs vim obtinere; quia ex decreto Concilii Tridentini *c.* 15. *sess.* 25. *de Regular.* professio facta ab eo, qui non stetit per annum in Monasterio post susceptum habitum probationis, est nulla, nullamque inducit obligationem, ad alicujus regulæ, vel Ordinis observationem, aut ad alios quoscumque effectus. Et propter hujusmodi Verba cum dubitatum fuerit, an is qui emisit professionem intra annum probationis, teneatur ad religionem aliquam in specie, vel in genere, S. Congregatio censuit non teneri, & in hoc jura antiqua, *cap. Non solum, & c. Constitutionem, de Regular. in* 6. correcta esse; idque absolutè esse intelligendum adeò, ut nec etiam in foro conscientiæ inducta sit aliqua obligatio. Quamobrem hodiè ex professione facta in genere generalissimo in casibus, quos enumerat Calder. *loco citato*; aut aliis si qui sint, nulla oritur obligatio in generale ad quoscumque effectus; & sic neque ad effectum successionis, seu acquisitionis bonorum, & consequenter est in facultate sic professi de nobis suis libere disponere & testari; quemadmodum de non professis censent Innoc. Host. & alii supra citati *n.* 16. In specie autem an obligatio illa ad religionem in genere, quæ de jure oritur ex professione emissa in religione non approbata itidem sublata fuerit à Concilio Tridentino dixi *in cap. Consulti, n.* 57. *& seq. infra de Regular.*

Quæro, An suscipiens munus Abbatis, vel Abbatissæ ex
23 hoc censeatur tacitam professionem emittere.

Pro parte negativa videtur text. apertus *in c. Cum causam, supra de elect.* ubi Presbiter sæcularis fuit electus in
24 Priorem à majori parte Conventus, & electionem acceptavit, quod patet ex eo, quia litem prosequebatur, & tamen Pontifex mandat eum compelli, ut vel regulam profiteatur, vel Ecclesiam dimittat. Ergò per consensum præsitum electioni non fuit tacitè professus, alioquin non cogeretur iterum profiteri; vel certè non posset è Monasterio expelli; quia votum religionis solemnizatur per professionem tacitam in aliqua ex Religionibus approbatis, non secùs ac per expressam, *c. Unico, de Voto, lib.* 6. 25

Præterea electio in Abbatem de non professo est ipso jure 26
nulla, et apertè deciditur *in c. Nullus, de elect. lib.* 6. Ergò non potest tacitam professionem inducere; quia quod nullum est, nullum producit juris effectum, *l. Libellorum*, §. *Quod si libelli, ff. de accusat. l.* 4. §. *Condemnatum, ff. de re judic.* Et hanc partem non obscurè amplectitur hic Jo. Andr. *n.* 3. nam secundum eum si novitia non professa per- 27
mittat se præfici in Abbatissam, non per hoc intelligitur tacitè professa, ut *in d. cap. Nullus*, licèt secùs sentiat si procedatur per viam postulationis vel collationis, existimat enim decretalem illam uti pœnalem habere locum tantummodò in electione, nec debere extendi ad postulationem vel collationem; ac proindè novitiam, quæ hujusmodi postulationi vel provisioni assentum præbet, ex hoc censeri tacitam professionem emittere, ut per eum: & sequuntur Card. *num.* 7. *in fin.* Anchar. *n.* 1. & Abb. *n.* 4. Et tenendo hanc partem non videtur obstare hoc Capitulum; quia ista mulier in ipso ingressu se & sua dedicavit Deo, ut notatur in ult. gloss. & idèo non allegabat se non professam, sed non portasse habitum Monachalem, qui non facit Monachum, ut observat Innoc. *in princ.* & Host. *n.* 1. *in fin. in ver. Sed ne in vestibus.*

Sed his non obstantibus existimo contrariam opinionem 28
esse veriorem pro qua efficaciter inducitur hoc cap. ubi mulier usque in diem obitus sui numquam induit habitum regularem, & tamen quia passa fuit se præfici in Abbatissam, & reverendi suscepit officium, text. decidit bona illius tanquam professæ ad Monasterium pertinere & pondera, quia non facit vim in eo, quod jam esset professa, secundum intellectum Innoc. & Host. sed fundat se in hoc, quia Abbatissa ordinata est, & in Monasterio per annos plurimos usque ad obitum præfuit, & inferiùs repetit eamdem rationem, ibi *ex quo illuc ingressa, & Abbatissa constituta est*; ergò per susceptionem regiminis post ingressum in Monasterio inducitur tacita professio, & ita ex hoc text. Clarè deducit Joan. Andr. *num.* 4. ait enim (Novitia non professa, quæ permisit se præfici in Abbatissam, hoc ipso intelligitur tacitè professa per *cap. Vidua, de Regular.* & eum sequitur totidem verbis Cardin. *n.* 7. *in fin.* Imol. & Butr. ambo *n.* 2. dicentes, Nota quod assumptione dignitatis Abbatiæ etiam professorum habitu non assumpto quis profiteri videtur tacitè, & sic habet unum modum inducendi tacitam professionem) & sequitur Petr. de Anchar. *n.* 1. ubi ait, eo ipso quòd Novitia patitur, & consentit electioni de se factæ, videri tacitè profiteri, quia qui vult consequens, videtur velle antecedens, sine quo ad illud consequens perventri non potest, fingitur enim semper primò fieri quod primò faciendum est, *ut not. l. Illud, ff. de acquir. hæred.* Idem firmat Feder. de Sen. *cons.* 5. *incipien. Quidam Monachus*, ubi respondit Monachum 29
promotum ad prælationem alterius Monasterii non teneri iterum profiteri, quia ipso facto se ad observantias regulares adstrinxit suscipiendo Prælaturam, nam cùm ipse sit unum corpus cum suis Monachis, cujus corporis ipse est caput, satis ipso facto intelligitur tacitè promisisse se observaturum, quæ observari debent in ipso Monasterio per Abbatem. Ita Federicus cum quo transit Petr. de Perusio *in tract. de mut. stat. person. nu.* 7. & 18. & Novissimè Navar. *cons.* 64. *An regularis translatus, de Regul. & cons.* 60. *An Monachus, n.* 2. *eod. tit.* ubi ait Monachos, qui transferuntur, ut sint Prælati, tacitè profiteri illas observantias cùm confirmantur, vel aliàs promoventur in Prælatos, & hoc casu teneri posse, *cons.* 5. Federici.

Demum hanc sententiam aliàs probavit Sac. Congregatio 30
Cardinalium Conc. Tridentini Interpretum: etenim in Monasterio Tertiarium Monialium Ordinis Minorum Observantium duæ Moniales existebant, quarum altera nec erat professa, nec professionem emittere volebat, quæ cùm esset Abbatissa, Prælatus eam ab officio removit, & declaravit non fuisse legitimam Abbatissam. Altera verò annorum octuaginta non erat professa; sed profiteri volebat. Superior regularis his narratis consuluit S. Congregationem, quid esset agendum? S. Congregatio censuit octogenariam illam admittendam esse ad professionem. Alteram, quæ negat professionem, habendam esse pro tacitè professa, præsupposito quod in illo Monasterio habitus non sit distinctus, prout Commissarius Curiæ affirmavit non esse; & quod illa spontè acceptaverit Abbatissatum: cùm enim Abbatissatus sit actus, qui non potest fieri nisi à professis; ingerendo se cum debitis præsuppositis, dicetur tacitè professa, secundum *c. Viduam*, ubi Abb. *de Reg.* cum præsuppositis requisitis ibi per Abb.

31 Item cùm negaverit professionem, se reddidit indignam Abbatissatu; ideò justè privata est à Superiore suo: non illâ ratione, quia non professa prout credidit Superior; cùm pro tacitè professâ habenda sit, sed quia inficatione professionis reddita est indigna, nisi tamen quoad professionem posset se tueri ex defectu aliquorum requisitorum per Abbatem *d. c. Viduam.*

32 Non obstat textus *in d. c. Cùm causam de elect.* nam respondeo primò verbum illud *profiteantur* esse intelligendum de professione expressâ quæ non excludit tacitam, ita ut sit sensus, ut Presbiter ille quamvis esset tacitè professus per susceptionem regiminis, nihilominùs cogendus esset expresè profiteri; nam sicut professus tacitè puta per delationem annalem habitûs indistinctî juxta terminos clem. *os de Regular.* vel aliàs habet actionem ut recipiatur ad professionem expressam, ut post Host. & Joan. Andr. notat Butr. *in d. c. Cùm causam n.* 22. vers. *quæro an Monachus*: ita è converso Conventus potest compellere sic professum ut expressam professionem emittat, *c. ex parte* & hîc notat glossa fin. *de regul.* & in his terminis Abbatem tacitè professum quamvis amoveri possit ab Abbatia, nihilominùs cogendum esse ad professionem
33 expressam tenet Goffred. *in c. cùm in Magistrum suprà de elect*, quem hîc sequuntur Joannes Andreas *n.* 5. in verbo *Amotionem*, Cardinal. *in quinto notabili.* & alii communiter.

Neque verò huic intellectui adversatur quod d. Presbiter & alii Clerici renuentes profiteri compellantur Ecclesiam dimittere, quod fieri non posset, si essent tacitè professi, ut *d. c. ex parte & c. unic. de voto lib.* 6. cum multis similibus, quandoquidem Presbiter qui renuit Regulam profiteri expressè & servare, expellitur non tanquam non professus; sed tanquam inobediens & incorrigibilis, ut hîc videtur sentire Host. *num.* 10. vers. *Plus dico.*

Deindè respondeo & fortè meliùs Presbiterum illum idcircò per susceptionem Prioratûs non fuisse professum tacitè quia cùm per multa & longa tempora in illo Mo-
34 nasterio ad Prioratum fuissent assumpti etiam non professi, allegabat ad susceptionem regiminis professionem non fuisse necessariam, undè non mirum si non fuit tacitè professus, quia defuit voluntas quæ est de intrinseca ratione voti, *c.* 2. *& c. sicut tenor, infrà de Regular. & c. licèt de voto*; vovere enim est voluntatis, ut Augustinus inquit; & ideò in tantùm fertur obligatio voti, in quantùm se extendit voluntas & intentio voventis, quæ sunt verba Divi Thomæ *in* 2. 2. *q. ultim. art.* 4. *in corp. ad hoc c. quod super de voto, c. consulti de Regular.* & lege *Verè omnis, ff. si certum petatur.* Et hunc intellectum ad *d. c. Cùm causam de elect.* licèt valdè succinctè, videtur hîc probare Joannes de Anania, *n.* 2. in fine vers. *& ideò potest dici.*

Demùm non obstat quòd electio de non professo tan-
35 quam nulla, non possit tacitam professionem inducere. Nam respondetur non esse electionem quæ hunc effectum operatur, sed consensum electioni præstitum: qui quidem consensus & declaratio voluntatis elicitur etiam ex actu nulliter gesto, lege fin. & hîc Bart. *ff. de rebus eorum*, Roman. *cons.* 179. *Amplissime Doctor n.* 11. Bellon. *cons.* 5. *in puncto n.* 12. vers. *nec dicat aliquis.* Et est simile in Novitio qui interfuit electioni in Capitulo unà cum aliis professis; nam etsi eligere non possit, *c. ex eo* in fine & *c. indemnitatibus in princ. de elect. lib.* 6. tamen ex hujusmodi actu nulliter gesto fit tacitè professus, ut tenet Joannes Andreas *in c. Vidua n.* 7. *de Regul.* quem hîc sequuntur Henric. Boich. in fine, Abb. *n.* 6. *&* 7. & alii communiter. Quod autem dicunt Joannes Andreas & alii hîc: videlicet non induci taciram professionem ex eo quòd Novitia permittat se præfici in Abbatissam si procedatur per viam electionis, eò quòd electio sit nulla; non autem si procedatur per viam postulationis vel collationis, non videtur admittendum; quoniam quatenùs sustineri possit Decretalem, *nullus de elect. lib.* 6. uti pœnalem non habere locum nisi in electione, tamen posteà supervenit clem. *ne in agro*, §. *Sanè Prioratus de stat. Monach.* per quam extenditur *d. c. nullus*, etiam ad collationem vel aliam provisionem, ut patet in littera hîc *admitti vel conferri* & irrita pronuntiatur collatio de non professo, ponderando verbum *non possit*; quod tollit potentiam & inficit actum ipso jure, ut notat glossa ordinaria *in capite Beneficium de regulis juris, lib.* 6. Bald. in lege prima *n.* 62. *cod. qui admitti*, Jason post alios in lege *non dubium num.* 60. *cod. de Legibus.* Undè cùm in hoc pari passu ambulent electio & collatio, dicendum est tacitam professionem induci per susceptionem Abbatissatûs, sive procedatur per viam collationis vel postulationis, sive per viam electionis; & hoc cap. non esse correctum per *d. c. Nullus*, prout fateri videtur idemmet Joan. Andr. in *cap. Cùm in magistrum* 1. *num.* 3. *de elect.* & expressus ibi Abb. *in* 2. *not.* ubi ponderando verbum, *præcludus*, quod æquè convenit proviso, atque electo, dicit non professum assumi non posse ad Abbatiam non solum per viam electionis, sed nec per viam alterius provisionis.

Et ex hoc infero, ut idem sit dicendum si non professa 37
quæ consentit se eligi in Abbatissam, sit minor annis quadraginta, nam quemadmodum nullitas electionis, quæ provenit ex defectu professionis expressæ juxta *d. c. Nullus*, non impedit quin tacita professio inducatur, ut superiùs conclusum est, ita nec videtur impedire si proveniat ex defectu ætatis à Tridentino Concilio requisitæ in *cap.* 7. *sess.* 25. *de reg. arg. cap. corporalia supra de transl. Episcop.*

Nunc disquirendum quo pacto hæc ad praxim deduci possint. Videbatur enim nullo casu posse contingere ut non 38
professus suscipiens præfecturam intelligeretur tacitè profiteri. Nam aut Abbatiam acceptavit ante susceptum habitum probationis, aut post, Si ante non potuit induci tacita professio; quia non præcessit annus probationis, qui incipit 39
post susceptum habitum & sine quo nec expresè nec tacitè potest fieri professio, ut statuitur in *d. cap.* 15. *sess.* 25. *de regul.* In hoc enim hæc Decretalis corrigitur à Concilio ut fusiùs explicatum est suprà *n.* 7. Si verò Abbatiam acceptavit post susceptum habitum, aut id fecit ante annum probationis elapsum & professio induci non potuit repugnante *d. c.* 15. ut proximè dictum est. Aut id fecit transacto anno probationis, & tunc aut per annum detulit habitum indistinctum aut indistinctissimum aut distinctum ab habitu professorum. Primo casu per delationem annalem habitus indistinctî, id est, à novitis, & professis gestari soliti, eo ipsò fuit tacitè professus, ut sunt jura clara in *c. Ex parte infrà de regul.* ubi est casus secundum Joan. And. Butr. Cardinal. & omnes & in *cap.* 1. *vers. Quòd si per totum sequentem annum & vers. Qui verò, eod. tit. lib.* 6. & in Clem. *Eos, eod. tit.* & consequentes per susceptionem Abbatiæ non potuit iterùm tacitè profiteri, quia semel professus tacitè, ampliùs tacitè professus fieri non potest arg. *cap Ut quis duas, de elect. lib.* 6. cùm Matrimonium tam spirituale 40
quàm carnale non possit consistere ex consensibus iteratis, ut declarat Lapus *allegat.* 8. *per totam, maximè num.* 4. & scripsi plenius *in cap. Quoniam, n.* 41. *& seqq. infra de Jure Patr.*

In secundo casu, id est, cùm novitius per annum gestavit 41
habitum indistinctissimum, quo scilicet promiscuè utuntur professi & novitii, ac etiam alii communem vitam cum eis ducentes, similiter ex tunc inducta fuit tacita professio, ut deciditur in *eod. cap.* 1. *vers. Qui verò post quartum decimum annum*, & sic iterùm induci non potuit per susceptionem Abbatiæ.

In tertio autem casu, id est, cùm novitius per annum gestavit habitum novitiorum distinctum ab habitu professorum 42
nunquam fieri potuit tacitè professus quantumcumque temporis in religione perseveraverint, ut docent in *d. cap. Ex parte de reg.* Innoc. *in princ.* Joan. Andr. *num.* 3. & Card. *eod. num. in* 2. *oppos.* undè Abb. Antiq. *in cap. Consulti, n.* 3. *eod. tit.* testatur se vidisse litteras absolutorias datas super hoc cuidam Monacho, qui ferè per decem annos steterat in habitu probationis; quod vendicat sibi locum si habitus sit distinctus patenter, id est, in colore, scissura vel forma ab habitu novitiorum, ut hodiè est expeditum in d. Clem. *Eos*, & ibi notat gloss. *in verb. Deinceps, in fin. de reg.* At verò si sit patenter distinctus, puta per benedictionem vestiti, personam dantem locum vel formidationis; tunc deferens illum per annum eo ipso professus est & in hoc corrigitur jus vetus per d. Clemen. *Eos*, ut notat gloss. præallegata, & sic suscipiendo Abbatiam non potest iterùm profiteri.

Quòd si habitus professorum assumpserit, ex hoc ipso 43
intelligitur tacitè professus, ut est textus apertus in dict. *c.* 1. *in cap. responso*, ibi, *vel habitum religionis suscipiat qui dari profitentibus consuevit*, concordat *cap. Super eo, & c. Statuimus*, & ibi dixi *in* 3. *not. infra de regul. in c. Constitutionem, & in cap. Beneficium, eod. titul. lib.* 6. Quod procedit etiamsi distinctio sit latens, adhuc enim per illius assumptionem fit tacitè professus si triduo perseveret ut in dict. *cap. Constitutionem, in fin.* In hoc enim casu jura antiqua non sunt correcta ut notat prædicta glossa *in versic. Deinceps circa med. vers. Undè adhuc hodiè* & per consequens ex susceptione Abbatiæ nova professio induci non potuit ut ostensum est suprà in primo casu.

Pro solutione observandum est in quinque casibus, posse 44
verificari ut non professus per acceptationem Abbatiæ intelligatur tacitè profiteri.

Primus est, cùm quis ante ætatem legitimam ad profitendum (quæ de Jure communi est post annum decimum quartum, ut *in c. Significatum de Regular.* & ex Concilio Trident. post annum decimum sextum, ut *in c.* 15. *sess.* 25. *de Regular.*) induit habitum indistinctum; hîc enim

post legitimam ætatem non sit statim professus tacitè; sed oportet ut pergat in gestatione habitûs per totum sequentem annum, id est de Jure communi per totum annum decimum quintum, ut est casus *in d. c.* 1. vers. *Quod si per totum de Reg. lib.* 6. & ex Concilio Trident. per totum annum decimum septimum, ut ex Sententia Sacræ Congregationis dixi *in c.* 1. *n.* 7. *& seqq. de Regular.* Verùm si post annum decimum sextum completum acceptaret Abba-
45 tiam & anteà post susceptum habitum stetisset per annum in Monasterio, utiquè intelligeretur tacitè professus, non quidem ex sola gestatione habitûs indistinctî; quia ad hoc requiritur annus decimus septimus completus, ut prædixi; sed quia immiscuit se actibus professorum, ut *in c. vidua de Regular.* nam quemadmodum is qui antè ætatem legitimam induit habitum indistinctum, in sequenti anno illicò fit tacitè professus si habitum professorum suscipiat, ut deciditur *in c.* 1. *in princ. de Regular. lib.* 6. eodem modo fit professus tacitè si ingerat se actibus professorum; ac si suscipiat habitum qui dari profitentibus consuevit, *ut c. quod interrogasti*, 27. *dist. c. quem progenitores* 20. *q.* 1. *c. vidua* 27. *q.* 1. *d. c. vidua, c. Super eo & c. consulti de Regular.*

46 Secundus casus est, cùm quis ante ætatem ad profitendum præfixam induit habitum indistinctissimum; talis enim quamvis post legitimam ætatem pergat per annum in delatione habitûs hujusmodi, tamen non alligatur Religioni, cùm eorum quæ tunc agit plenum non habeat intellectum, ut differtis verbis statuitur in præcitato cap. 1. vers. *Secùs autem in illo de Regular. lib.* 6. quod non corrigitur per dictam clement. *eos, eod. tit.* ut hîc notat glossa in verbo *portaverint*: nihil tamen prohibet quin suscipiendo Abbatiam censeatur tacitè profiteri, juxta textum hîc & conclusionem superiùs firmatam.

47 Tertius casus est, cùm quis assumit habitum indistinctum & protestatur per delationem annalem habitûs hujusmodi se non intendere tacitam professionem emittere; hoc enim casu tacita professio non inducitur, quia contra præsumptionem Juris & de Jure quæ surgit ex delatione annali habitûs indistinctî: admittitur probatio per protestationem præcedentem, ut firmat glossa *in c. ex parte* in verbo *per annum infrà de Regular.* quam hîc sequuntur Host. *n.* 9. Joan. Andr. *n.* 3. Card. *n.* 4. Butr. *n.* 7. & alii communiter. Undè secundum Vincentium quem citat Hi. Joannes Andreas *n.* 2. si quis intra annum probationis protestetur se nolle in Religione remanere: quamvis aliquo tempore post annum remaneat, adhuc potest exire. Et hanc Sententiam aliàs probavit Sacra Congregatio Concilii, dum cuidam puellæ postulanti ut sibi liceret ex certa causa in Monasterio manere ultra tempus noviciatûs; nec propterea intelligeretur tacitè profiteri: respondit quoad tacitam professionem, posse puellam sibi cavere per protestationem. Cæterùm si elapso anno consentiat se eligi in Abbatem; ex hoc intelligitur Religioni alligatus, non obstante pro testatione; tum quia talis 48
protestatio restricta est ad professionem quæ inducitur ex gestatione annali habitûs indistinctî; & non afficit hunc casum in quo professio non inducitur ex delatione habitûs; sed ex eo quòd novitius suscipiendo Abbatiam, fecit actum positivum qui non convenit nisi professis, ut dictum est in primo casu; tum quia quatenùs protestatio ad hunc casum extenderetur: tamen per actum contrarium susceptionis Abbatiæ, factum non immediatè; sed ex intervallo intelligitur recessum à protestatione, ut probat textus *in c. cùm virum* in vers. *Præsertim, infrà de reg.* & in Matrimonio carnali est textus apertus *in c. ad id quod de sponf.* dixi *in c. ex parte eod. tit.*

Quartus casus est, cùm novitius transacto probationis 49
anno recipit habitum professorum; sed ante receptionem formaliter protestatur se per hoc non intendere professionem emittere. Hujusmodi enim protestatio saltem facta immediatè ante habitûs susceptionem, utiquè impedit professionem tacitam quæ oritur ex susceptione habitûs professorum, *c. Prælatum* & hîc glossa in verbo *propositis, suprà de iis quæ vi metûve causâ fiunt*, glossa 1. circa finem, vers. *& quia ab initio in c. Porrectum, infrà de Regular.*

Verùm si hoc casu novitius post assumptum habitum 50
professorum consentiret se eligi in Abbatem, utiquè fieret tacitè professus, protestatione non obstante quæ ad hunc casum non porrigitur, & quatenùs porrigeretur ab ea, intelligeretur recessum per actum contrarium factum ex intervallo, ut dictum est in casu præcedenti.

Quintus deniquè casus est, cùm novitius per annum gesta- 51
vit habitum professorum patenter distinctum ab habitu novitiorum; juxta textum in Clem *Eos, de Regular.* nam etsi ex sola gestatione habitûs hujusmodi non censeatur tacitè vovere, quantumcumque temporis manserit in Monasterio ut dictum est suprà, *n.* 42. tamen fit professus tacitè si se immisceat actibus professorum, puta suscipiendo Abbatiam casus est in *cap. Vidua, infrà de reg.* ubi novitia, quæ habitum, seu velum conversionis, id est probationis assumpsit si inter velatas offerat oblationes, & sic ingerat se actibus professarum, censetur professa ut in Summa illius textûs firmant Joan. Andr. Butr. Cardin. & omnes. His igitur quinque modis potest ad practicam deduci nostra conclusio; quare disputatio superiùs habita non est inutilis.

DE TESTAMENTIS.

Idem Gregorius IX.

CAPUT III.

NOs quidem & infrà. Pervenit ad nos S. de hac luce migrante supremæ voluntatis elogio Monasterium præcepisse fundari, cujus desiderium à T. religosa fœmina ejus hærede protrahitur. Quamobrem te hortamur, ut eam commoneas, quatenùs infrà annum Monasterium quod jussum est, debeat ordinare; & cuncta secundum voluntatem defuncti sine altercatione construere. Quòd si infrà prædictum tempus, sive in loco, quo constitutum fuerat; seu si ibi non potest & alibi placet ordinari, tecum implere neglexerit, tunc per te ædificetur & omnia per te loco ipsi sine diminutione qualibet assignentur. Sic enim secundum piissimas leges, dilatas defunctorum pias voluntates, Episcopali decens est studio adimpleri.

SUMMARIUM.

1 *Episcopus propter negligentiam hæredis exequitur piam voluntatem testatoris.*
2 *Executio voluntatis testatoris fieri debet infra annum computandum à die monitionis factæ per Judicem.*
3 *Intellectus*, §. Si quis ædificationem, in Auten. de Ecclesf. titul. & n. 6.
4 *Domus venerabilis appellatione includitur etiam Monasterium.*
5 *Monasterium à testatore ordinatum, an debeat infra annum compleri; an verò sufficiat opus inchoare.*
6 *Oratorium infra quinquennium, hospitale infra annum compleri debet.*
7 *Relicta ad pias causas integrè solvi debent infra sex menses.*
8 *Relicta Ecclesiæ seu Monasterio construendo debentur integra, etiam cum fructibus medii temporis.*
9 *Episcopi omnium piarum dispositionum, tam inter vivos quàm in ultima voluntate in casibus à Jure permissis, sunt executores.*
10 *Episcopus, hærede vel executore negligente, succedit in facultate exequendi, etiam ad non pias causas.*
11 *Testamentorum publicatio ad Episcopum non spectat, nisi consuetudo aliud inducat & n. seq.*
12 *Intellectus*, c. Episcopus 88. dist.
13 *Monasterium potest alibi ædificari arbitrio Episcopi, si in loco à testatore præscripto construi non possit.*
14 *Legatum pium non sit caducum, si impleri non possit de jure vel de facto; sed in alios usus conventi debet.*
15 *Legatum pro Missis canendis convertitur in aliud opus, si Missæ non possunt cantari propter interdictum.*
16 *Pecuniâ pro Monasterio construendo relictâ, si non sufficiat convertitur in alium usum.*
17 *Fructus hospitalium ad usum peregrinorum, si in loco non sunt peregrini, convertitur in usum Institutioni proximiorem ab Ordinario cum duobus de Capitulo.*
18 *Legatum annui redditus factum fratribus Minoribus an commutari possit per Papam in alios usus, non obstante quod testator id prohibuerit & legatum ademerit in casum commutationis, n. seq. usque ad n. 48.*
19 *Fratres Minores S. Francisci sunt incapaces annuorum reddituum.*
20 *Annui redditus inter immobilia computantur.*
21 *Relictum nullum ob incapacitatem causatam à prohibitione juris resistentis potentiæ capiendi & relinquendi habetur pro non scripto.*
Declaratur & refellitur opinio Angeli de Perusio n. seqq.
22 *Legatum annui redditus, vel bonorum stabilium relictum Fratribus Minoribus sub modo licito valet.*
23 *Et factum simpliciter intelligitur factum sub modo licito.*
24 *Modus vel conditio impossibilis si ad nullum honestum finem adjiciatur legato, impleri non debet, si verò ad honestum finem, fit conversio in alium usum.*
25 *Legatum Prædicatoribus vel Minoribus, ut ft conferant ad habitandum in ædibus testatoris & ibi Divina celebrent, in alium usum converti debet.*
26 *Relictum Fratribus Minoribus censetur factum principaliter pro anima.*
27 *Conditio impossibilis in ultimis voluntatibus habetur pro non scripta si contineat aliquid turpe; secùs si nihil turpe, quia impleri debet de facto, si non potest de jure.*
28 *Fratres Minores possunt recipere legata annua à sponte dantibus per modum eleemosinæ, dummodò de illis aliter per Papam non fuerit dispositum.*
29 *Fratres Minores sub excommunicationis latæ sententiæ pœna prohibentur impedire provisos Apostolicos de beneficiis, quibus legata annua ipsis fratribus relicta applicata fuerunt.*
30 *Prohibitio ne Papa possit commutare legatum annuum Fratribus Minoribus relictum, tanquam turpis habetur pro non adjecta & num. seq. usque ad num. 48.*
31 *Legatum si de jure vel de facto juxta mentem testatoris impleri non possit, in alium usum convertitur, non obstante prohibitione quod applicari non possit, nisi ad usum destinatum.*
32 *Pecunia ad certum usum relicta non potest per Superiorem ad alium usum deputari, quando in eum casum testator providit quid fieri debeat. Declaratur num. seq.*
33 *Relictum Religiosis sub modo licito aliis usibus applicari non debet per Papam, quando testator alios substituit in casu quo onera non impleantur, & nu. seq.*
34 *Provisio hominis licita facit cessare provisionem legis.*
35 *Papa commutare potest pias dispositiones, etiamsi de jure, & de facto applicari possint ad usum destinatum.*
36 *Papa post rem uni Ecclesiæ auferre & dare alteri, sed sine causa id facere non debet.*
37 *Relictum sub modo illicito Religiosis incapacibus ea conditione, ut quatenus impleri non possit de jure, vel de facto, deveniat ad alium, an debeat aliis usibus applicari, & n. 51.*
38 *Relictum Fratribus Minoribus sub modo illicito commutari post ad alium usum, non obstante prohibitione testatoris, & ademptione relicti in casum commutationis.*
39 *Conditio adjecta legato facto religioso, ne Superior possit se de illo intromittere, aliàs sit ademptum, tanquam turpis habetur pro non apposita, & n. 54. & seqq.*
40 *Papa potest commutare ultimas voluntates, & de hoc dubitare est sacrilegium.*
41 *Nemo potest cavere ne leges in suo testamento locum habeant.*
42 *Legem vivam contemnere periculosus est, quàm legem mortuam.*

43 *Pœna adjecta actui illicito non committitur.*
44 *Juri nedum Canonico, sed etiam Divino repugnat, ut piæ dispositiones non subsint Papæ.*
45 *Conditio per indirectum habilitans Fratres Minores ad reditus annuos, est turpis.*
46 *Fratres Minores habentes contra regulam redditus annuos peccant mortaliter.*
47 *Peccatorum correctio spectat ad Papam, & qui negat potestatem Papæ, negat se Christianum.*
48 *Commutatio legati annui Fratribus Minoribus relicti an sit nulla ex defectu intentionis, eo quod Papa ignoraverit hæredes fuisse vocatos in eventum commutationis, & num. seq. usque ad num. 65.*
49 *Commutatio voluntatis locum non habet ubi testator providit quid fieri debeat delegato, si in usum destinatum converti nequeat.*
50 *Et in quibus casibus commutatio impugnari possit ex defectu intentionis, eo quod Papa ignoraverit provisionem testatoris.*
52 *Testator non potest disponere, ut impossibile transferatur ad possibile.*
53 *Ignorantia dispositionis à jure improbatæ subrectionem, aut defectum intentionis non parit.*
54 *Paria sunt substitutionem non fuisse scriptam à testatore, & de jure haberi pro non scripta.*
55 *Ex nihilo nihil producitur.*
56 *Impossibilitas juris & naturæ æquiparantur.*
57 *Fictio idem operatur in casu ficto, quod veritas in casu vero.*
58 *Intentionis defectus non oritur nisi ex ignorantia eorum, quæ si Princeps scivisset, aut nullo modo, aut difficiliùs concessisset.*
59 *Papa in Signatura nullam habet rationem ultimarum voluntatum prohibentium, ne Papa possit illas commutare, & n. 61.*
60 *Ad officium Romani Pontificis pertinet illicitas testatorum dispositiones corrigere, & emendare.*
62 *Impossibile dicitur, quod salva dignitate fieri non potest.*
63 *In testamentis attenditur quale fuerit principale objectum, & finis testatoris.*
64 *Medium ubi est illicitum, acquisitio impeditur.*
65 *Relictum Altari, seu Capellæ existenti in Ecclesia Fratrum Minorum pro Missis celebrandis, censetur relictum ipsis Fratribus sicut & relictum Ecclesiæ, & num. 67. & 73. & seqq.*
66 *Hæredi à seipso legari non potest.*
68 *Consensus semper acquirendus est ab eo, penes quem residet jus principale.*
69 *Regulares Ordinum Mendicantium non consueverunt permittere, ut in eorum Ecclesiis erigantur Capellæ perpetuò officiandæ à Presbiteris sæcularibus, neque ad id cogi possunt.*
70 *Executores habentes ex testamento facultatem declarandi voluntatem testatoris, à declaratione semel facta resilire non possunt.*
71 *Repudiare quis non potest quod habere non potest.*
72 *Consuetudo interpretativa non oportet ut sit præscripta, sed ad eam inducendam sufficiunt decem anni.* 2
73 *Relictum pro dote Altaris in Ecclesia Fratrum Eremitarum, an censeatur factum Deo immortali repræsentando per Presbiteros sæculares inibi deservientes.*
74 *Paria sunt relinquere Ecclesiæ Fratrum incapacium, atque Altari, seu Capellæ ibi existenti.*

1 NOs *quidem*. Propter negligentiam hæredis Episcopus exequitur piam voluntatem Testatoris. Hoc dicit secundum Joan. Andr. Butr. Anchar. & Imol. vel pleniùs secundum Cardin. & Abbat. si infrà annum à die monitionis non fit executio testamenti per debentem exequi, devolvitur executio ad Episcopum. In prima, narratio. In secunda, provisio, ibi, *Quamobrem*, in qua primò moneri secundò suppleri, ibi, *Quod si*. Tertiò reddit rationem, ibi, *Sic enim*.

2 Nota primò ex illis verbis, *Eam commoneas quatenus infrà annum*, &c. annum præfixum ad ædificationem Monasterii à Testatore ordinati non currere à die mortis testatoris, sed à die monitionis factæ per judicem. Et quamvis gloss. & Innoc. *in ver. Infra annum*, simpliciter dicant voluntatem testatoris debere infrà annum executioni demandari, allegando textum hic, & in Authen. Hoc *amplius*, *C. de fideicomm.* & in Authen. *de Ecclesiast. tit.* §. *Si quis ædificationem*, tamen Abb. Antiq. *num.* 2. intelligit infrà annum, id est à jussu judicis numerandum, & idem dicunt Host. *nu.* 2. *in ver. Ut eam commoneas*. Joan. Andr. *num. 6. in glossa* 3. ibi, *annum*, Anchar. *num.* 5. & 6. Butr. *num.* 9. & Abbas Siculus *num. tertio* & ita apertè loquuntur textus in dicta Authen. Hoc *amplius*, ibi, *monitus à judice intra annum non implet.* 7

3 Nec adversatur, quia potiùs favet huic parti d. §. *Si quis ædificationem*, ibi enim præcipitur ut Oratorium providentis Episcopi compleatur infrà quinque annos; Hospitale verò, & quæcumque venerabilis domus inf. à annum, Appellatione autem venerabilis domus non est dubium quin includatur etiam Monasterium, ut *cap. fin. de Regular.* & in Decreto Concilii Trident. *cap.* 11. *in princ. & cap.* 22. *sess.* 25. *de Regular.* præsertim ponderando illam dictionem universalem *quæcumque*, *cap. Solita de major. & obed.* licet Host. videatur exponere venerabilem Domum pro Hospitali. Sed intelligendo, ut prædixi, quod ædificationem Monasterii ille textus concordat cum hac Decretali. 4

5 Cæterùm Abb. *num.* 9. Limitat primò hunc textum in ver. *infrà annum*, ut procedat respectu operis inchoandi non autem respectu operis complendi, in quo dicit considerari debere qualitatem operis. Nam si opus non possit perfici infra annum, hæres non poterit dici negligens. Sed hæc limitatio videtur contra mentem hujus Decretalis, facilè enim esset cuique hæredi opus inchoare infrà annum, & sic impedire devolutionem executionis ad Episcopum, & postea operis perfectionem diu protrahere, undè hæc provisio esset omninò elusoria, quod non est dicendum, *cap. Commissa*, §. Porro, *de elect. lib.* 6 Præterea hoc repugnat litteræ, ibi, *infrà annum Monasterium quod jussum est debeat ordinare & cuncta secundum voluntatem defuncti sine altercatione construere.* Quæ verba non admittunt restrictionem, ut sufficiat initium operis. Similiter textus in d. Authen. Hoc amplius exigit complementum operis, dum jubet ut voluntas testatoris infrà annum impleatur, *cap.* 1. 78. *dist. & l.* 1. *Cod. de Curat. furio.* Accedit quod ineptè in d. §. *Si quis ædificationem oratorii*, constitueretur differentia inter ædificationem oratorii, infrà quinquennium & hospitalis, vel monasterii infrà annum, si sufficeret opus inchoare; imò operis complementum apertè exigit ille textus, tam respectu Oratorii, ponderando verbum *compleri*, *l.* 2. *ff. de excusat. tutor.* quàm respectu cujuslibet venerabilis domus & sic Monasterii, dum mandat illam fieri infrà annum ac si intra annum hæredes non fecerint, eos domum aut comparare, aut locare, ubi possint quæ jussa sunt adimplere, donec hujusmodi domus venerabilis expleatur; indebitè enim imponeretur hæredi hoc onus comparandi aliam domum infrà annum, si ipse non teneretur domum à testatore ordinata minùs infrà hoc tempus perficere. Demum non apparet qua æquitate Sacri Canones, & jura civilia ad opus tantummodò inchoandum concessissent integri anni dilationem, cùm tamen relicta ad pias causas integrè solvi debeant intra sex menses à die infinuationis testamenti, ut in Authen. *de Ecclesiast. tit.* §. *Si legatum*, & tenet Abb. *hic nu.* 10. *vers. Si verò sunt relicta.* Undè de Monasterio infrà annum non simpliciter inchoando, sed construendo, seu ædificando loquuntur hic gloss. Innoc. Host. Joan. Andr. Butr. & cæteri omnes. Existimo igitur hæredem teneri, & quantùm fieri potest eniti debere, ut Monasterium infrà annum à die monitionis perficiat, nisi aliud tempus testator præfixerit. Quòd si præ operis magnitudine id præstari non possit, tunc justam causam subesse, ut Episcopus pro suo arbitrio, & prudentia concedat ei congruam prorogationem ad opus perficiendum. Quod videtur etiam de mente Abbatis, dum dicit, assignabitur tempus conveniens. 8

Secundò nota ibi, *Sine diminutione qualibet*, relicta Ecclesiæ, seu Monasterio construendo debere integrè persolvi, ac sine ulla diminutione. Undè consuluerunt Bart. & Francisc. de Albergott. etiam fructus medii temporis debere assignari, & pro hoc Abb. *hic num.* 7. allegat optimum textum *in l. Si ita relictum*, §. *Pegasus*, *ff. de legat.* 2. ubi si legetur prædium in diem, puta post decem annos, vel cùm legatarius erit pubes, debetur prædium cum fructibus medii temporis, si gratia legatarii fuit appositus dies. Hoc autem casu cùm legatur Monasterio construendo, dies non apponitur favore hæredis, sed Monasterii. Nam si Monasterium fuisset jam constructum tempore testamenti, utique legasset de præsenti, & non in diem secundum Abb.

Tertiò nota, quod hic statuitur ut hærede, vel executore negligente Episcopus succedat in facultate exequendi, videri restringi tantummodò ad legata ad pias causas, juxta textum *in l. Nulli*, *C. de Episcop. & Cler.* ponderando illa verba *dilatas defunctorum pias voluntates Episcopali decens est studio adimpleri.* Concordat *cap. Tua nobis*, *infra eod.* ibi, *Cum igitur in omnibus piis voluntatibus sit per locorum Episcopos providendum, ut secundum defuncti voluntatem universa procedat*, quod est desumptum ex Authen. *de Eccles. tit.* §. *Si quis autem pro redemptione*. Et ita etiam loquitur Concilium Trident. *in cap.* 8. *sess.* 22. dum ait. *Episcopi etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati in casibus à jure concessis omnium piarum dispositionum tam in ultima voluntate quàm inter vivos sint executores.* Verum Innocentius *hic num.* 2. *in ver. per te*, testamentorum ad Episcopum, ait defensionem 9 10

pertinere, maximè quoad pias causas, ut hic & idem videri
11 etiam in non piis per *cap. prox. & cap. Si hæredes infra eod.*
publicationem tamen fieri non debere apud Episcopum *l.*
12 *Consulta, C. de testam.* & cum Innoc. transit Holt. *num.* 6.
Rationem reddunt Butr. *num.* 6. & Abb. *num.* 8. quia quælibet defuncti voluntas poteit dici pia, *l.* 1. *C. de Sacrosanct. Eccles.* Nec obstat text. *in cap. Episcopus, il* 2. 88. *dist.* ubi dicitur: *Episcopus tuitionem testamentorum non suscipiat.* Nam Host. *hic num* 6. exponit tuitionem, id est intimationem, sive apertionem, quæ ad Episcopum non spectat nisi consuetudo aliud inducat, secundum eum, vel tuitionem, id est patrocinium, sive defensionem, quasi dicat, ad tuitionem testamenti non debet Episcopus assumere partes Advocati, nec mirum, quia nec in propria causa hoc decet, *c. Quia Episcopus*, 5. *q.* 3.

Quartò nota, ibi, *si ibi non potest. &c.* Monasterium
13 posse alibi ædificari arbitrio Episcopi, si in loco à testatore præscripto construi non possit, ut hic per Innoc. *num.* 1. *in ver. Per testatorem*, Host. *num* 5. *in ver. Et alibi placet*, Joan. Andr. *n.* 7. *in glass. Et alibi placet*, & reliquos omnes, Speculator *in* §. *Nunc verò aliqua, in ver. Quid si testator, in tit. de instr. edit.* Batt. *in l. Legatum civitati, num.* 3. *ff. de usufruct. legat.*

Et sic colligo legatum non effici caducum ex eo quòd de-
14 putari non possit ad usum destinatum per testatorem, sed per Episcopum commutari deberè in aliam piam causam, sicut hic fit commutatio de loco ad locum, ut per Butr. *n.* 4. & Abb. *n.* 6. Id quod procedit sive testatoris voluntas impleri non possit de jure, sive de facto, de jure, ut si testator reliquerit centum promissis canendis, quæ cantari non possint propter interdictum. Quo exemplo utitur Bart. *in d. l. Legatum,*
15 *n.* 1. De facto, ut si pecunia relicta à testatore non sufficiat
16 ad Monasterium construendum; debet enim converti in alium usum, *l. Legatum, ff. de administr. rer. ad civit. pertinen.* & tradit Bart. *ubi supra num.* 4. & Abb. *hic n.* 6. Ad quod
17 facit optimè decretum Concilii Tridentini in *cap.* 8. *sess.* 25. ubi præcipitur ut si hospitalia ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus fuerint instituta, nec in loco, ubi sunt dicta hospitalia, similes personæ, aut perpaucæ reperiantur, fructus illorum in alium pium usum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco & tempore utilior, convertantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum usu peritiores sint, per ipsum deligendis magis expedire visum fuerit.

18 Quæro, An legatum annui redditus factum Fratribus Minoribus S. Francisci commutari possit per Papa in alios usus, non obstante quòd testator expresse ad hoc prohibuerit, & legatum ademerit in casum commutationis.

19 Manifestum est Fratres Minores S. Francisci esse incapaces annuorum redditium, ut est casus in Clem. *Exivi de Paradiso*, §. *Cumque annui redditus, de verbor. signific.* ubi sic legitur. Cumque annui redditus inter immobilia censeantur
20 à jure; ac hujusmodi redditus obtinere paupertati, & mendicitati repugnet, nulla dubitatio est quod prædictis Fratribus redditus quoscumque sicut & possessiones, vel earum etiam usum, cum eis non reperiatur concessus, recipere, vel habere conditione considerata ipsorum non licet. Quem textum dicit ad hoc rotundum, & clarum Abb. *cons.* 63. *Ut veritas in princ. vers. Præterea quid expedit lib.* 2. & notant ibi gloss. *in ver. Cumque annui redditus.* Card. *num.* 12. Petr. de Anchar. *num.* 21. & reliqui Interpretes, Rota *dec.* 365. *n* 15. *vers. Secunda est conclusio, part.* 5. *Recentior.* Et patet ex pluribus Decretis Congregationum Generalium ejusdem Ordinis, de quibus in Bullar. *tom.* 4. *part.* 333. Et fuit sæpiùs resolutum. Ergò cùm propter Fratrum incapacitatem legatum præstari non possit ad eum modum, quo testator præscripsit, sequitur, ut per superiorem converti debeat in alios usus juxta regulam hujus textûs, & *l. Legatum civitati, ff. de usufr. leg.* & dictum est supra in 4 *notab.*

21 Nec refert, quòd Argel. de Perus. *cons.* 224. *Cujus est, n.* 2. teneat legatum partis hæreditatis relictum Fratribus Eremitanis non esse commutandum in alios usus eò quod ubicumque relictum est nullum, propter incapacitatem causatam à prohibitione juris resistentis potentiæ capiendi, & potentiæ relinquendi, numquam in alium usum quamcumque licitum, & approbatum debet converti, Imò funditus omnibus juribus vacuatur, & habetur pro non scripto, & ita pertinet ad hæredes, juxta text. in *l.* 1. *& in l. Si in metallum, ff. de his, quæ pro non script. habentur.*

22 Nam respondetur legatum bonorum immobilium, inter quæ computantur annui redditus, valere si fiat Fratribus Minoribus sub modo licito, nempe ut vendant, & pretium convertant in ædificia, vel alia necessaria & idem si fiat simpliciter, quia sub modo licito factum intelligitur, ut est text.
23 ad literam in *cap. Exiit*, §. *Ad hæc quia Fratribus, de verb. signific. lib.* 6. & declaravit Sac. Congregatio Concilii secuta opinionem Cardinalis in d. Clem. *Exivi*, §. *Proindè n.* 11. Atque ita hoc casu legatum annum non interdicitur Fratribus ratione rei legatæ propter resistentiam potentiæ capiendi, aut relinquendi, sed ratione modi à testatore expressi, quia testator voluit redditum solvi annuatim in perpetuum, quod repugnat regulæ. Ita expressè dicit Bart. *in tract. Minoric. lib.* 2. *dist.* 6. *cap.* 1. *n.* 33. Bald. in Authen. *ingressi, in* 2. *lect. n.* 59. *C. de Sacrosanct. Eccles.* & Abb. *in c. In præsentia, n.* 63. *de probat.*

Nec adversantur jura per Angelum adducta in dicta lege prima & lege *Si in metallum*, quia procedunt in incapacibus ex delicto, Fratres Minores non sunt incapaces propter delictum, sed propter zelum Dei, ut posit Gaspardum de Calderin. dicit Abbas loco citato, vers. *Item dicit.* At quandò legatum non est nullum propter se absolutè & simpliciter; sed propter modum de Jure prohibitum à testatore adjectum, tunc non est pro non scripto nec debetur hæredi; sed commutatur in alios usus autoritate Superioris. Casus est expressus in lege *legatum Civitati, ff. de usufr. legat.* & in hac Decretali exponendo verbum *non potest*, id est de Jure, prout exponit Silvester in verbo *legatum* 4. *q.* 12. vers. *aut hoc est non quia.*

Præterea Bart. in dicta lege *legatum Civitati, n.* 3. *ff.* 24
in hac materia sic distinguit. Quandoque testator adjicit modum vel conditionem impossibilem ad nullum honestum finem; & tunc nullatenùs debet impleri, leg. 1. leg. *Conditiones & filius, ff. de condit. institut.* Quandòque modum vel conditionem impossibilem adjicit ob aliquem finem licitum & honestum; & tunc si non potest adimpleri eo modo quo dixit, converti debet in alium usum licitum, ut dicitur in dicta lege *legatum.* Exemplum ponit Bart. hic *n.* 3. & Silvester loco citato. Testator reliquit prælium ut hic Monasterium construatur; quod tamen de jure hic construi non licet, pata propter privilegium quod habant Prædicatores & Minores; construetur in loco congruo & honesto, 25
ut hic in textu & in dicta lege *legatum.* Aliud exemplum ponit Silvester ibidem. Testator legat ut Prædicatores aut Minores se conferant ad habitandum in ædibus testatoris & hic Divina celebrent pro salute animæ suæ, quod de jure fieri non potest, *c. un. de excess. Prælat. lib.* 6. tamen usus est honestus, quia pro anima & cultu Divino fiet conversio in alium pium usum. Quam Bart. theoricam sequitur hic Imol. *n.* 22. *&* 23. Abb. *n.* 14. Joan. de Anan. *n.* 7. *&*
8. Roch. de Curte in tractatu *de Jure Patronatûs* in verbo 26
Construxit n. 17. Guillelm. de Bened. in repet. *c. Rainutius, ff. Reliquit n.* 17. *infra eodem* & Anchar. in clem. *Quia contingit in* 2. *notab. de Relig. domib.*

Nos versamur in secundo membro distinctionis Bartoli, quia legatum factum Fratribus Minoribus cum hoc ut eis solvatur annuatim in perpetuum; quamvis censeatur factum sub modo illicito, ut prædiximus, tamen est relictum pro anima; & sic ad finem licitum & honestum secundum Bart. & omnes in lege prima, *cod. de Sacros. Eccles.* & hæc reputatur causa finalis, *c. Verum* & hic Doctores *de condit. opposs.* & consequenter favore animæ in alium pium usum converti debet.

Quamobrem relictum Fratribus Minoribus debere in alium usum licitum commutari, determinat in puncto Bald. *cons.* 27
416. *visis substitutione in fine*, vers. *Item Joannes Papa, lib.* 4. Anton. de Butr. *cons.* 33. *etiam mihi videtur n.* 4. ubi refert ita etiam consuluisse Petrum de Ancharo, Imol. Paul. de Castro, Raphael. Cumin. & alii relati ab Anton. Gabr. *comm. conclus. lib.* 4 *tit. de legat. concl.* 1. *n.* 23. & in individuo Angeli consilium novissimè refellit Marcus Antonius Genuensis, Episcopus Iserniensis in tractatu *de Eccles. sive practicabilia Ecclesiastica q.* 440. *per totam:* hoc præcipuè fundamento, quia relictum hujusmodi censetur factum pro anima, ut dictum est supra; additque non obstare quòd impossibilis conditio in legatis & ultimis voluntatibus habeatur pro non scripta, §. *impossibilis instit. de hær. instit.* quoniam, ut ait Bald. in rubrica *cod. de instit. & substit.* id procedit cùm conditio continet aliquid turpe, secùs si nihil turpe contineat, quia tunc si de jure adimpleri non potest, de facto adimpleri debet; & satis est, lege *Quidam cùm filium, ff. de verb. oblig.* undè cùm legatum factum Religiosis incapacibus non contineat aliquid turpe, debet adimpleri eo modo quo potest; & satis dicitur adimpleri, si fiat conversio in alium usum pro salute animæ testatoris, ut hic per eum; & pro hac sententia allegat Guillelm. de Benedict. in repetit. *in cap. Rainutius*, vers. *Reliquit n.* 16. vers. *Tertiò fallit de testam.* 28
& ita servat Curia Romana; nam Summi Pontifices sæpissimè aliis usibus applicarunt legata annua Fratribus Minoribus relicta. Et ex Decreto Sacræ Congregationis fabricæ edito jussu S. D. N. Urbani VIII. sub die 14. Februarii 1623. quamvis mandetur, ut capitale annuorum redditium qui Fratribus Minoribus relinquuntur; conservetur ad effectum, ut hæredes vel debitores possint liberè si velint dd. Fratribus dare annua legata per eosdem Fratres recipienda in eleemosinam, juxta declarationem D. Bonaventuræ, non autem per eos

exigenda, mox tamen additur hæc clausula, videlicet *dummodo de eis per Romanum Pontificem aliter non fuerit dispositum, ne prædicta legata in alios usus ejus autoritate applicata fuerint vel applicari contigerit.* Et infra prohibetur Fratribus sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda
29 ne provisos Apostolicos pro tempore de beneficiis, quibus legata supradicta fuerint applicata, directè vel indirectè impedire audeant vel præsumant.

Nec prædictis obstat, quòd in dubio proposito testator
30 prohibuerit ne Summus Pontifex immutet prædictam dispositionem. Quoniam hæc prohibitio tanquam turpis habetur pro non adjecta, *l.* 1. *l. Si quis ita institutus, l. quæ sub conditione, l. Conditiones quæ, & l. Conditioner contra, ff. de condit. institut. d.* §. *Impossibilis, institut. de hæredit. institut.* & tenet Imol. *in l. Si alienum, in princ. num.* 3. *ff. eod.* Angel. *in l. Quidam*, §. *Illo, num.* 2. & ibi etiam Paul. de Castr. *in fin. Cod. de necess. serv. hæredit. institut.* Petr. de Ubald. *in tract. de Canon. Episcop. cap.* 7. *n.* 42. *in fin.* ubi sit.

Quandò legatum non potest impleri sive de jure, sive
31 de facto eo modo, quo per testatorem fuit dispositum posse per Superiorem fieri ejusdem conversionem in alium usum non obstante quòd in testamento adesset clausula ne posset applicari nisi ad usum destinatum.

Nec dicatur, Testator, ut supponitur in dubio, non
32 stetit in finibus prohibitionis, sed processit alterius admendo legatum in eventum contraventionis. Quo casu non est locus commutationi, *l. Liberto*, §. *Lucius, ff. de ann. leg.* ubi Bart. *n.* 2. formaliter dicit; omnes leges, quæ dicunt pecuniam ad unum usum relictam posse converti in alium usum ex autoritate Superioris, sunt veræ, nisi testator provideat quid fieri debeat; & quod illo non facto perveniat ad hæredes, quia tunc non potest fieri transmutatio in alium usum & sequitur Rota *decis.* 365. *n.* 9. *part.* 5. *recent.* Et videtur probari in Decreto Conc. Trident. *cap.* 8. *vers. Nisi aliter fortè, sess.* 25. Etenim pro solutione hujus difficultatis, in qua DD. loquuntur satis involutè distinguendi sunt tres casus.

Primus est, cùm testator legat Religiosis capacibus sub
33 modo licito & casu quo onera injuncta non impleantur, substituit alios, & tunc legatum in alios usus converti non debet. Et in his terminis loquitur cum suis exaggerationibus Bero *cons.* 49. *lib.* 2. Nam in suo casu testator legavit cum onere celebrationis Missarum Canonicis Regularibus qui de jure sunt capaces dominii in communi ut in *capite Quantò de Offic. Ordin. & cap. Quod Dei timorem, de statu Monach.* & substituit alium locum pium in casum non implementi. Undè Summus Pontifex quamvis potuerit de plenitudine potestatis commutare prædictam voluntatem ut Bero fatetur, tamen non debuit, quia ut ipse ait, provido hominis licita facit cessare provisionem legis. Et ad hunc casum referri possunt Cephal. *cons.* 52. & Riminal. jun. *cons.* 116. Nam in casu eorum testator filios masculos hæredes instituit sub ea conditione, ut si Dux Ferrariæ aut Papa mutaret suum testamentum, tali casu hæreditas deve-
34 niret ad alios vocatos & facta mutatione per Papam responderunt prædicti DD. fuisse locum pœnæ, nimirum quia dispositio testatoris fuit licita & idem juris est si legatum fiat Religiosis incapacibus; sed sub modo licito, ut si fiat legatum rei immobilis FF. Minoribus ad hoc ut vendant, & pretium convertant in usum fabricæ juxta text. in d. *cap. Exiit*, §. *Ad hæc quia Fratribus, de verb. signific. in* 6. Et casu quo ipsi nolint legatum accepiare, legatur alteri. Nam ne ipse hoc casu est locus commutationi, cùm testatoris voluntas licitè possit adimpleri, ut declarat Bald. in *l. Dictum, col. ult. C. de condict. ob cau.* relatus à Bero. *d. cons.* 49. *num.* 2. *vers. Quod ultimum dictum.* Et ita procedit doctrina Bart. *in d. l. Liberto.* §. *Lucius, ff. de ann. leg. & in l. Legatum civitati, num.* 4. *ff. de usufr. leg.* ut ipsemet declarat *in* L. *Lucius*, §. *Tres hæredes num.* 3. *vers. Sed si esset tale relictum, ff. ad Trebell.*

35 Et ita etiam procedit decretum Concilii in dict. *cap.* 8. *sess.* 25. ubi mandatur Ordinario ut fructus hospitalium convertat in alios usus, si ibi non sint peregrini, &c. dummodò etiam in hunc eventum in eorum fundatione aliter non fit expressum. Etenim cùm provisio fundatoris sit licita, cessare debet provisio seu commutatio Ordinarii. Adde quòd doctrina prædictorum consulentium non est vera quia quod dicitur non posse fieri commutationem illius voluntatis, quæ licitè potest adimpleri, procedit ut in inferioribus non autem in Principe ut declarat Bart. *in tract. Minor. lib.* 2. *dist.* 2. *cap.* 3. *n.* 13. Petr. de Ubalb. *in tract. de Can. Episc. c.* 7. *n.* 35. Armilla *in verb. Legatum n.* 55. Tabien. *in ver. Legatum* 2. *n.* 12. Angel. *ver. legatum*, 2. *n.* 12. Covarr. 2. *lib.* 3. *var. resol. c.* 6. *n.* 7. *non obstant* & probat apertissimè in Clem. *Quia contigit de rel domibus* ubi dicitur; ea quæ ad certum usum largitione sunt destinata fidelium, debent non ad alium converti; & sic textus loquitur de usu, qui licitè potest, & debet impleri, tamen addit salva Sedis Apostolicæ autoritate. Ergò falsum omninò est Sedem Apostolicam non posse commutare pium voluntatem testatoris, quæ impleri potest de jure & de facto ut Petr. Ubald. *ubi supra.*

Ratio est, quia (ut inquit Cardinal. post Landin. in d. 36
Clem. *Quia contingit, num.* 4.) Papa est gubernator in solidum universalis Ecclesiæ, cujus caput est Ecclesia Romana; & ideò ejus est tanquam capitis ad membra singula alimenta transfundere, *c. Cuncta per mundum, & cap. Per principalem*, 9. *qu.* 3. & propterea potest rem uni Ecclesiæ auferre & dare alteri *cap. Conquestus, cap. Nec verò & d. cap. Per principalem, eod. caus. & qu.* Paul. de Castr. *cons.* 288. *Primum dubium, col.* 2. *in princ. vers. Nam aut queritur lib.* 1. ubi ait Papam posse absolutè auferre dominium & jus quæsitum Ecclesiæ sola voluntate, & nulla subsistente causa licet sine causa facere non debeat, *cap.* 1. & ibi gloss. *in ver. Injustitiam* 22. *dist. cap. Constitutus, de Capell. Monach. cap. Antiqua cum ibi notatis de privileg.* Concil. Trid… *in c.* 6. *sess.* 22. Rationem reddit Paul. de Castr. *loc. cit.* quia dominium rerum Ecclesiasticarum est apud Christum, non autem apud aliquam particularem Ecclesiam, ut notat Innoc. *in cap. Cùm super de caus. poss. & proprie.* Et cum Papa sit Vicarius Christi cum omnimoda potestate in terris; & Ecclesia Catholica, cujus caput est Christus, sit una, ejusque Principatus sit apud Ecclesiam Romanam, quæ fuit à Deo immediatè instituta aliæ verò Ecclesiæ tanquam rivuli fuerunt institutæ ab ipsa Romana Ecclesia, ut in d. *cap.* 1. 22. *dist. cap. Loquitur* 24. *quæst.* 1. Propterea quidquid juris est apud particulares Ecclesias, est etiam apud Papam, qui est Pater Patrum secundum Joan. Monac. & cum omni Prælato concurrit in jurisdictione; undè si auferet aliquid ab una Ecclesia dicitur auferre solam administrationem, quam ipse dedit. Quin imò si Papa rem uni Ecclesiæ auferat ex certa scientia, causam præsumi, adeò ut contrarium probari non possit, post Cin. *in l. Rescripta, C. de precibus Imper. offerend.* tradit Roman. *cons.* 569. *Circa primum num.* 28. & Hieronim. Gigas *in tract. pension. qu.* 35. *n.* 7. Verum quidquid sit de veritate supradictæ doctrinæ, hic non est casus noster.

Secundus casus est, cùm testator legat Religiosis sub 37
modo illicito; & casu quo ejus voluntas de jure vel de facto impleri non possit, legat alteri & hoc casu fortè similiter sustineri potest commutationem fieri non debere saltem ab inferiori à Principe. Ratio est, quia testator non legavit præciè, & simpliciter sub modo illicito, sed conditionaliter, quatenus de jure possit; & quatenus non possit, legavit alteri. Quæ dispositio videtur rationabilis, & consequenter non subest causa excludendi substitutum, *l. Quidam, ff. de usufruct. leg. & d.* §. *Lucius Titius, ff. de ann. legat.* licet contrarium Bald. *in l. dictam n.* 14. *vers. Tamen ego sic limito, C. de condict. ob caus.* ubi intelligit d. Bart. *in d.* §. *Lucius, de conversione liciti ad licitum.* Quod autem inquit impossibile transferatur ad possibile, istud testator non potest disponere nec apponere pœnam amissionis vel translationis in alterum, ut *l. Votorum*, §. *Hæres, ff. de leg.* 3. Sed neque hic est casus noster.

Tertius & ultimus casus est cùm testator non conditio- 38
naliter, sed simpliciter & absolutè legat FF. Minoribus sub modo illicito, puta ut annuatim quid percipiant in perpetuum prohibendo ne Papa hujusmodi legatum convertat in alios usus & apponendo pœnam ademptionis legati in casum commutationis, qui proprie est casus noster. Et tunc legatum in alios usus converti potest, ac debet non obstante prohibitione testatoris cum pœnæ adjectione. Ratio est, quia hoc casu voluntas testatoris licitè adimpleri non potest, cum testator voluerit præciè legatum annuum perpetuò obtineri à Fratribus, quod repugnat Regulæ, nec legatum ademerit nisi in eventum commutationis Apostolicæ. Et in his terminis loquitur Bart. in dicta lege *Lucius*, §. *Tres hæredes, n.* 3. *ff. ad Trebell.* ubi concludit conditionem adjectam à testatore in legato facto Regulari incapaci, 39
quòd Superior non possit de illo intromittere; aliàs devolvatur ad hæredem, haberi pro non adjecta & legatum nihilominùs remanere ad liberam Superioris dispositionem; & cum Bart. consentiunt hic Angel. *n.* 2. & Coman. *n.* 6. Bald. in lege unica *n.* 43. vers. *Septimò quæritur, cod. de his quæ pœn. nom.* & in dicta lege *dictam. col. ult. cod. de condict. ob caus.* Abbas *cons.* 63. *n.* 7. *ad finem lib.* 2. Cepoll. *cautel.* 251. *n.* 2. Silvester in verbo *Religio* 6. *q.* 7. Tabien. in verbo *Monach. q.* 14. *n.* 15. à qua conclusione nemo dissentit, quandò legatum verè est factum Religioso incapaci sub modo illicito, puta ut solvatur annuatim in perpetuum, ut in præsenti quæstione. Tunc enim fatentur omnes prohibitionem commutationis voluntatis & pœnam illi adjectam continere turpitudinem & non esse attendendam.

Turpitudo autem hoc casu surgit ex duplici capite. Primò, 40

quia cùm Summus Pontifex plenissimum habeat potestatem commutandi ultimas voluntates, ut in clem. *Quia contingit de Relig. domib.* adeò ut de hoc dubitare sit sacrilegium, ut inquit Gemin. *cons.* 63. *dubia suprà scripta in princ.* prohi-
41 bitio testatoris contra dispositionem dictæ clementinæ nullius est roboris, quia privata testatoris dispositio non potest generalem Constitutionem Canonis immutare, *c. requisisti supra eodem.* Quam ob causam nec Episcopo potest quis prohibere ne se ingerat in suo testamento, *c. Tua nobis, hic: licèt etiam à testatoribus id contingeret interdici*, ubi id notat glossa in verbo *interdici infra eodem* & in Auth. *de Eccles. tit. §. si quis autem pro redemptione* in verbo *in omnibus.* Undè longè minùs id prohibere potest Summo Pontifici qui est supra jus, *c. Proposuit de conceß. præb.* Similiter nemo potest cavere ne Leges in suo testamento locum habeant, lege *Nemo potest, ff. de legat.* 1. Ergò nec conditionem potest apponere quæ excludat Principis autoritatem, quia faceret contra legem vivam sicut est Princeps, ut in Authent. *de consul. ad finem*; & hic glossa in verbo *Legem animatum* & contra factum Principis quod pro lege habetur,
42 lege 1. *ff. de Constitut. Princip.* Imò periculosius est contemnere legem vivam; majusque crimen quàm legem mortuam, ut notat glossa *in c. fin.* in verbo *Nec eligere ante med.* vers. *Quæ est ergò ratio, infrà de Cler. excomm.*
43 *Ministr.* & Lucas de Penna in lege prima *col. antepen.* vers. *& sicut, cod. de expens. judic. lib.* 12. Itaque cùm talis prohibitio contineat turpitudinem: consequèntèr pœna ademptionis legati in casum commutationis tanquam adjecta actui illicito non committitur, lege unic. in fine, *cod. de his quæ pœn. nomin.* & ita in terminis tradit Simon. de Præt. de interpretatione ultima, *vol. lib.* 4. *interpret.* 2. *dub.* 4. *n.* 5. dicens hanc pœnam censeri appositam in vilipendium supra autoritatis Romani Pontificis; & eum sequitur novissimè Durandus Rotæ Auditor in suo tractatu *de condition. & mod. impossibil. parte* 2. *cassite* 1. *n.* 105.

Sequitur maximè, quia nedùm repugnat Juri Canonico;
44 sed etiam Divino, ut reperiatur aliqua pia dispositio quæ non fuerit Summo Pontifici Ecclesiæ Capiti, *c. cuncta per*
45 *mundum & c. Per principalem 9. q.* 3. *c. benè quidem* 96. *dist.* Innoc. *in c.* 1. *in princ. de Constit.* Deinde prædicta conditio est turpis, quia habilitat per indirectum Fratres Minores ad retinendos annuos redditus contra præscriptum Regulæ; exclusà enim autoritate Apostolicà commutandi prædictam dispositionem, nihil Fratribus impedimento esse
46 quominùs dictum redditum obtinerent & exigerent. Hoc autem est maximè absurdum, quia Fratres Minores habentes contra Regulam redditus annuos; peccant mortaliter secundùm Declarationem Nicolai IV. *in c. exiit*, §. *in primis*, vers. *ad omnia autem, de verb. signif. lib.* 6. & Clem. V. in dicta clem. *exivi*, §. *Cùm igitur.* Quod pluribus exagerat Butr. *in cons.* 33. *n.* 4. *in fine*, dicens eos in talium retentione defendi non posse quomodocumque colorentur, quin injustè & contra animas & conscientiam teneant; & quin quotidiè celebrando, Judicium sibi manducent.

Igitur stultum est credere propter conditionem appositam
47 in testamento, Summum Pontificem non posse illis prohibere hanc retentionem, nec commutare voluntatem illam quæ inducit Religiosos ad culpam mortalem, *c. novit. de judic. hic: Nullus qui sit sanæ mentis ignorat quod ad Officium nostrum spectet de quocumque mortali peccato corripere quemlibet Christianum: & si correctionem contemserit, per districtionem Ecclesiasticam coercere*, ubi Anchar. *n.* 8. (Nota, (inquit,) correctionem Papæ negat se Christianum. Extravag. *unam Sanctam de major. & obed.*) Cùm præsertim Sanctus Institutor voluerit, suos filios Romano Pontifici strictiori quodam vinculo esse subjectos. Quamobrem prædicta prohibitio tanquam detrahens supremæ autoritati Sedis Apostolicæ scandalosa & de Jure impossibilis videtur omninò rejicienda cum sua pœna ademptionis legati, ut per Simon. de Præt. *loc. cit.*

48 Successivè Quæro, cùm superiùs firmatum sit commutationem annui redditus, ut præfertur, relicti FF. Minoribus S. Francisci non esse nullam ex defectu potestatis Papæ, numquid saltem impugnari possit ex defectu intentionis, juxta text. *in cap. Susceptum & cap. Si propter, de rescript. lib.* 6. *cum concordant*, de quibus ibi per gloss. *in verb. intentionis.*

49 Ratio dubitandi oritur ex eo, quod cùm testator prohibuerit, ne Papa possit legatum commutare, illudque ademerit. & vocaverit Hæredes in casum commutationis, si Pontifex, hanc provisionem testatoris scivisset, fortè non commutasset. ex prælegata doctrina Bart. *in l. Liberto*, §. *Lucius n.* 2. *ff. de ann. legat.* ubi docet leges omnes; quæ dicunt relicta ad certum usum posse in alios usus converti, non habere locum quando testator providit quid fieri debeat delegato, casu quo in usum destinatum converti nequeat. Quod fusiùs in his ferè terminis prosequitur Bero *cons.* 49. *lib.* 2.

Pro clariori solutione hujus dubitationis tres casus sunt distinguendi, prout etiam distinximus in præced. quæst.

Primus casus est, quando testator legat Religiosis capa- 50
cibus, vel aliàs in usum licitum; & casu quo ipsi nolint legatum accipere, aut onera adimplere, substituit alios. Et hoc primo casu admitti potest commutationem Papæ non habita notitia provisionis testatoris esse nullam ex defectu intentionis; quia si Papa provisionem licitam testatoris scivisset, verisimiliter non commutasset; & in his terminis loquitur Bero *loc. cit.* nam in suo casu testator legavit Canonicis Regularibus, qui de jure sunt capaces bonorum in communi, *cap. Quanto, de Offic. Ordinar.* & quatenus ipsi nollent onera subire, substituit alium locum pium & consuluit Berous legatum non debuisse converti per Papam in alios usus, quia ut ipse ait, provisio hominis licita facit cessare provisionem legis, & in hoc primo casu loquitur Bart. *in d.* §. *Lucius*, prout illum expressè declarat Baldus *in l. Dictam, col. ult. n.* 14. *vers. Idem dicit Bartolus*, & vers. *Tamen ego sic limito, C. de condict. ob turp. caus* & hic non est casus noster.

Secundus casus est, quando testator legat Religiosis incapacibus; & casu quo ipsi de jure non possint legatum ob- 51
tinere, legat alteri & tunc commutationi fortè objici posset defectus intentionis, si Papa non habuisset notitiam provisionis testatoris. Ratio est, quia hoc legatum non est purum, sed conditionale, si Fratres sint capaces, undè data illorum incapacitate, conditio non est purificata & legatum remanet factum directè ad favorem substituti, juxta text. *in d. l. Liberto*, §. *Lucius, ff. de ann. legat.* Sed 52
nihilominùs contrarium tenet Bald. *ubi suprà*, ubi dicit doctrinam Bart. *in d.* §. *Lucius*, ad hunc casum non pertinere, & substitutionem esse nullam, Quia (inquit) quod impossibile transferatur ad possibile, illud testator non potest disponere, nec apponere pœnam amissionis, vel translationis in alterum, *l. Uxorem*, §. *Hæres, ff. d. legat.* 3. Sed quidquid sit de veritate hujus doctrinæ, neque hic est casus noster, ideòque circa illius decisionem non insistam.

Tertius casus est, quando testator non sub conditione, sed purè & simpliter legat Fratribus incapacibus & prohibet ne Papa possit legatum commutare in alios usus, & in eventum commutationis adimit legatum & substituit hæredes, qui propriè est casus noster; & hoc tertio casu dicimus contra commutationem non posse opponi de defectu intentionis, ex eo quod Sanctitas sua ignoraverit hanc provisionem testatoris.

Primò, quia ignorantia dispositionis quæ nulla est, & à 53
jure improbata, subreptionem, aut defectum intentionis non parit glos. *in cap. Cum nostris, in ver. Non vacaret, de concess. præbend.* Rota *in antiq. decis.* 176. *aliàs* 69. *de rescript.* quæ incipit: *Nota quod de gratia adversarii*, quæ nulla est, non teneor in gratia mea facere mentionem. Gemin. *cons.* 110. *num.* 4. *vers. Item de jure istius*, latè Felin. *in cap. Ex tenore, num.* 2. *& seqq. de rescript.* Qui omnes eam reddunt rationem, quia non præstat impedimentum quod de jure non sortitur effectum, ut in reg. Sexti, *Non præstat.* Sed dispositio, per quam testator prohibet Papæ ne possit legatum commutare, & dat substitutum in casum commutationis, uti facta contra Principis autoritatem est nulla & à jure improbata, etiamsi legatum esset factum capacibus, ut in puncto tenet Simon. de Præt. *de Interpret. ult. vol. lib.* 4. *interpret.* 2. *dub.* 4. *num.* 5. & Durand. *in suo tract. de condit. & mod. impoß. part.* 2. *c.* 1. *num.* 105. & fusè probatum est in quæstione præcedenti. Ergò ignorantia hujus dispositionis parit defectum voluntatis.

Secundò, quando testator legat Regulari incapaci & 54
prohibet superiori ne in tali legato se ingerat, alium substituendo in eventum contraventionis, ut in specie nostra; hujusmodi substitutio uti facta sub conditione impossibili de jure & nutritiva peccati habetur pro non scripta, Bart. *in l. Lucius*, §. *Tres hæredes, num.* 3. *ff. ad Trebell.* & alii, quos superiùs retulimus *num.* 39. Paria autem sunt substitutionem non fuisse scriptam à testatore & de jure haberi pro non scripta *l.* 1. *& 2. & per tot. ff. de his, quæ pro non script. haben.* Sed si substitutio verè non esset scripta in tes- 55
tamento, utique non esset possibile ut produceret defectum intentionis Papæ in commutatione, quia ex nihilo nihil producitur, *l. Libellorum*, §. *Quod si libelli, ff. de accus.* Ergò eodem modo non est possibile ut hunc defectum
56 producat dicta substitutio, quæ de jure est pro non scripta, impossibilitas enim juris & naturæ æquiparantur, Bart. *in l. Continuus*, §. *Inspiciendum, num.* 2. *ff. de verb. oblig.*
57 Et idem operatur fictio in casu ficto, quod veritas in casu verò, *l. si filius familias, ff. Si cert. petat. & l. Cum hic status*, §. *Si ambo, ff. de donat. inter vir. & uxor.* Decian. *cons.* 11. *num.* 151. *lib.* 1.

Tertiò, defectus intentionis non oritur nisi ex ignorantia,
58 eorum, quæ si Princeps scivisset, aut nullo modo, aut difficilius

difficilius rescripsisset, *cap. Super litteris*, & ibi DD. *de rescript.* Pot. *decis.* 632. *num.* 2. *lib.* 1. Seraph. *decis.* 652. *num.* 5. At si Papa scivisset dictam prohibitionem sibi nominatim factam à testatore cum pœnæ adjectione in odium suæ
59 supremæ autoritatis, tantùm abest ut substinuisset à commutatione, ut potiùs eam promptiùs concessisset ad confundendam testatoris temeritatem & ad suam autoritatem vindicandam, *l. Si familia*, ibi, *& contempta majestas Prætoris vendicatur, ff. de Jurisd. omn. jud.* glos. 1. *in cap. Maximianus* 20. *q.* 3. Undè jure merito Sanctissimus in Signa-
60 tura nullam considerationem habere consuevit similium prohibitionum.

Quartò, Testator voluit ut hoc legatum esset perpetuò penes FF. Minores, nec unquam posset extingui, seu alienari, aut in alios usus commutari, etiam per Papam; & apposuit pœnam substitutionis in casum commutationis. At si Papa scivisset hanc enixam testatoris voluntatem, ut redditus annuus perpetuò possideretur à Fratribus contra regulam; utique multò magis voluntatem commutasset: nam quo magis voluntas est enixa in re illicita & nutritiva peccati, eò magis spectat ad officium Romani Pontificis illam corrigere & emendare *cap. Novit, vers. Nullus qui sit sanæ mentis ignorat*, & quod ibi notat Butr. *num.* 27. *vers. Nota dissimulationem peccatorum* & Anchar. *n.* 12. *d. judic.*

Ultimò, si Sedes Apostolica declararet commutationem
61 non valere propter ignorantiam prædictæ prohibitionis, sequerentur duo inconvenientia. Alterum quia Sanctissimus videretur aliquam rationem habuisse ejusdem prohibitionis; eamque tacitè approbasse. Sed absit ut Sanctiss. fundet defectum intentionis suæ & vim ullam faciat in dispositione tam repugnante S. Canonibus, fuæque autoritati tam enormiter detrahente.

Alterum quia hinc esset aperta via relinquendi omnibus incapacibus, nam quilibet posset in suo testamento relinquere incapaci, & prohibere ne Papa posset relictum convertere in alios usus, dando substitutum in casum commutationis voluntatis, tunc enim aut Papa non commutaret, & relictum remaneret incapaci, contra juris dispositionem; aut commutaret, & commutatio nulla esset ex defectu intentionis non facta mentione prohibitionis testatoris. Nec dicatur: Poterit fieri hujusmodi mentio in litteris, imò enim absur-
62 dum esset, & maximè alienum à majestate Summi Pontificis, ut in omnibus similibus applicationibus, & gratiis motu proprio apponeretur clausula, *Non obstante quod testatores nobis expressè interdixerint ne possimus eorum voluntates commutare, & substitutos dederint in eventum commutationis.* Atque ita per tales prohibitiones auferretur per indirectum Papæ potestas commutandi omnia legata pia, etiam incapacibus facta, dicitur enim absolutè non posse fieri quod salva dignitate fieri non potest, l. *Neros, ff. de verb. signif. l. Non aliter, ff. de usu, & habitat.* Brun. *cons.* 117. *n.* 173. *& seq.*

Nec prædictis obstat motivum unius ex dominis; quod testator voluerit ut commutatio Papæ esset veluti instrumentum, quo mediante legatum devolveretur ad suos hæredes.

Primò enim respondetur hunc intellectum repugnare menti & verbis testatoris, nam quomodo fieri potest, ut testator pro devolutione legati voluerit uti hoc medio commutationis Papæ si eamdem commutationem Sanctitati suæ disertis verbis prohibuit, hoc enim esset simul velle, & nolle commutationem, quod non est possibile, *l.* 1. §. *Scientia*, & ibi glossa *in verb. Velle, ff. de tribut. act. l. Ubi repugnantia, ff. de reg. jur.*

Præterea testator non egebat hoc medio, seu instrumento commutationis Pontificis, ut legatum suis hæredibus acquireretur, potestat enim directè eis prælegare, aut vulgariter eos substituere sub conditione, si fratres nollent, aut non possent legatum accipere. Quod tamen non fecit, sed eos vocavit tantummodò in casum commutationis Apostolicæ, quia scilicet ejus absoluta intentio fuit ut hoc legatum nullo unquam tempore posset Fratribus auferri, etiam autoritate Summi Pontificis: propterea enim interdixit illius alienationem & commutationem, & apposuit pœnam substitutionis in eventum contraventionis; & sic hæredes substituit non ea mente ut legatum ad eos devolveretur, sed eo tantùm fine, ut hac pœna à commutatione Papam retraheret & quodam-
63 modo deterreret, ut per Sim. de Præt. *loc. cit.* attendijtur enim in testamentis quale fuerit principale objectum & finis testatoris, *l. in conditionibus primum locum, & in l. Cum vir in princ. ff. de condit. & demonstr.* Anchar. *cons.* 356. *n.* 2. *vers. Quarto & ultimo*, Dec. *cons.* 95. *n.* 1. Et cùm in hoc verba testatoris sint satis clara, non admittitur quæstio voluntatis, *l. ille, aut ille*, §. *Cum in verbis, ff. de leg.* 3. Paul. de Castr. *cons.* 185. *n.* 2. *lib.* 2.

Deindè respondetur quidquid sit an testator bono, vel
64 malo zelo ductus fuerit ad substituendos hæredes, semper verum erit eum in hac substitutione usum fuisse organo à suo instrumento illicito prohibendo Papæ commutationem. Quando autem organum, seu medium est illicitum, acquisitio impeditur, ut inquit Bald. in Authen. *Ingressi, n.* 55. *vers. Quia cùm debeat acquiri mediante organo, Cod. de Sacrosanct. Eccles.* Anchar. in dict. Clem. *Exivi, n.* 6. *vers. Dominus meus Baldus*, & consequenter ex ignorantia hujus acquisitionis, seu substitutionis, quæ de jure nulla est, non potest oriri defectus intentionis, quia quod nullum est, ecc. *l. Libellorum*, §. *Quod si libelli, ff. de accusat.* glos. *fin. in l. Si pater, C. Ne de stat. defunct.* & patet ex dictis supra in 1. & 2. fundamento.

Et ita in facto obtinui. Nam cùm Sanctiss. D. N. urban. VIII. superioribus annis erexisset beneficium simplex in Collegiata Ecclesia S. Laurentii Civitatis Florentiæ, nihil à primæva erectione collatum, eique pro dote applicasset omnia legata annua Conventui, & FF. S. Francisci de Observantia ejus Civitatis relicta, quorum iidem Fratres sunt incapaces, & verteretur in dubium, an in litteris applicationis hujusmodi comprehenderetur legatum annuum eis factum cum prohibitione, ne Sanctitas sua illud commutaret in alios usus & ademptione legati, datisque substitutis in eventum commutationis, Sanctitas sua ex voto Congregat. Cardinalium, & Prælatorum super hoc specialiter deputatæ declaravit comprehendi, ut in litteris in forma Brevis sub annulo Piscatoris expeditis sub datum Romæ apud S. Petrum die 30. Aprilis 1642.

Fuit etiam in Congregatione excitatum dubium, An præ- 65
dictum legatum, quod fuit relictum pro Missis perpetuò celebrandis in Capella Ecclesiæ ejusdem Conventus sive per viam Capellaniæ, sive alio modo cesseretur factum FF. Minoribus, necne. Cui dubitationi respondi affirmativè.

Primò, quia relictum Altari, seu Capellæ existenti in Ecclesia FF. Minorum S. Francisci pro Missis celebrandis, ut hoc casu, censetur relictum ipsis Fratribus, & eorum contemplatione in fraudem paupertatis. Ita in individuo determinat Bald. in Auth. *Ingressi num.* 55. *vers. Idem dicit si relinquatur Altari Minorum, & num.* 57. *C. de Sacrosanctæ Eccles.* & post eum Anchar. in Clem. *Exivi, n.* 6. *de ver. signif.*

Secundò, quia certum est hoc legatum non fuisse legatum 66
factum hæredibus, Tum quia hæredi à seipso legari non potest, *l. Legatum*, §. *Hæredi, ff. de legat.* 1. Angel. *cons.* 295. *n.* 2. *vers. Id discendo nunc usque in fin.* plenè Jas. in *l. Planè*, §. *Si duobus, ff. cod.* Tum quia hæredes sunt tantummodò substituti sub conditione commutationis Apostolicæ, & sic necesse est dare alium legatarium cui ademptio & substitutio facta fuerit. Aut igitur legatum directè factum fuit fratribus, aut Ecclesiæ iplorum, aut capellæ testatoris; non enim alii sunt nominati in testamento. Si fratribus, habemus intentum quia notoria est illorum incapacitas, ut abundè ostensum est supra in 1. quæst. Neque aliud à nobis exigit Sac. Congregat. quàm ut ostendamus hoc legatum fuisse Fratribus relictum. Sin autem Ecclesiæ, succedit doctrina Baldi communiter approbata in d. *Auth. Ingressi, n.* 55. *vers. Juxta hoc quæro.* Quod relictum Ecclesiæ FF. Minorum cen- 67
setur relictum, ipsismet Fratribus; quia Ecclesia hoc casu sumitur pro Collegio, non pro ædificiis, quæ sunt quid materiale & insensatum. Idem tenet Joan. de Lignan. in d. clem. *Exivi*, ubi dicit eum, qui Ecclesiæ FF. Minorum relinquit, habuisse considerationem ad Fratres, non ad Ecclesiæ parietes. Et eum refert & sequitur, ibi, Anchar. *n.* 7. Quòd si legatum sit factum Capellæ testatoris, similiter censetur factum Collegio Fratrum, ut dictum in præced. fundamento.

Tertiò, quia testator dedit executoribus liberam facultatem qualcumque conventiones ineundi cum Fratribus memo- 68
rari Conventus super Missis celebrandis. Ineptè autem jussisset hujusmodi conventiones fieri cum Fratribus, si legatum non fuisset illis relictum, sed hæredibus cum onere celebrandi Missas per Presbiteros sæculares, Nam ut inquit Bald. *in l. Si permittente, n.* 2. *C. ad Macedon.* semper consensus exquirendus est ab eo, penes quem residet jus principale.

Quartò religiones, & signanter FF. Minores non consue- 69
verunt permittere, ut in suis Ecclesiis erigantur Capellæ perpetuo officiandæ à Sacerdotibus sæcularibus, ut est notorium, & patet ex attestationibus subscriptis à singulis Procuratoribus Ordinum mendicantium, quæ fuerunt S. Congregationis exhibitæ. Neque ad id cogi possunt inviti ex Constitutione Leonis X. in Concil. Lateranensi edita, quæ refertur in compendio Privilegiorum Mendicantium in verb. *Missa n.* 8. quia ad hunc casum non pertinet. Nec de jure communi ut probatur *in cap. Dudum*, 18. *qu.* 2. & ex facto respondit Calder. *cons.* 28. incipien. *Utrum in Ecclesia Regulari, in tit. de Regul.* imò licet eis resistere, ne intra eorum claustra exteri Sacerdotes in Divinis ministrent, ut tenet Angel. *cons.* 224. *n.* 3. *vers. Si autem.* Ergò non censetur testator disposuisse ut Missæ in sua Capella à Presbiteris sæcularibus fiant celebrandæ, quia non est credendus elegisse viam, qua judicium suum reddatur eluforium, *l.* 3. *ff. de milit. testam.* Mantic. post alios *de conject. ult. vol. lib.* 3. *tit.* 2. *n.* 12.

70 Quintò, quia Executores juxta arbitrium sibi planè collatum à testatore declararunt facto ipso fructus prædicti legati etiam quotannis persolvendos fratribus dicti Conventus ad hoc ut Missas celebrarent. A qua quidem declaratione non licet eis amodò resilire, *leg.* 1. §. *Stichum ff. de legib. statu liberam*, §. 1. *ff. de legat.* 2. *& l. apud Ansidium* 1. *l. ff. de oper. lib.* In quibus juribus apparet habentem ex ultima voluntate electionem, ubi semel elegerit, aut declaraverit voluntatem suam, ampliùs variare non posse; & hoc tenent ibi communiter glossæ, & DD. maximè Bart. ut testatur Abb. *cons.* 11. *Tria sunt n.* 4. *vers. Venio ad tertium dubium lib.* 2. præsertim re non integra, & post jus Ecclesiæ acquisitum ex applicatione Apostolica *cap. Publicato & cap. Cum inter, de elect. & c. Si compromissarius eod. tit. lib.* 6. cum aliis adductis per Abb. *loc. cit.*

Sextò, Fratres ejusdem Conventus multò ante erectionem
71 beneficii solemniter renuntiarunt omnibus legatis annuis & nominatim huic particulari legato, de quo agitur. Quod similiter ostendit idem legatum fuisse illis relictum, cùm repudiare quis non possit quod habere non potest, ut dicit text. *in l. Qui potest*, §. *Quod quis ff. de regul. jur. gloss.* 5. *in cap.* 3. *de decim.* Ratio est, quia repudiatio est quædam privatio, quæ præsupponit habitum, Dec. *in d.* §. *Quod quis num.* 1.

Ultimò cessat omnis difficultas ex observantia subsecuta *ad l. Si de interpretatione, ff. de legib. & cap. Cùm dilectus de consuetud.* quia ab anno 1615. usque ad annum 1629. quo beneficium fuit erectum & sic etiam post renuntiationem, ut supra factam fratres ipsi semper exegerunt fructus d. legati, hæredibus & executoribus, consentientibus, Con-
72 suetudo autem interpretativa non oportet ut sit præscripta, Put. *decis.* 283. *lib.* 1. sed sufficiunt decem anni Bart. *in l. Labeo n.* 6. *ff. de suppellect. legat.*

Non obstat, quod Angel. *d. cons.* 224. *incip. Casus est.*
73 Jacobus de Ubercellis, ex facto consuluerit relictum possessionum immobilium pro dote unius Altaris construendi in Ecclesia FF. Eremitarum non censeri factum fratribus, neque Ecclesiæ FF. Eremitarum; quia cùm de jure Fratres prædicti tanquam mendicantes sint incapaces similium bonorum, *ut cap. unic. in fin. de relig. domib. lib.* 6. *& cap. Religiosus de testam. eod. lib.* testator non censetur de eia cogitasse, ne videatur elegisse viam ad impugnandum judicium suum, sed censetur cogitasse de Presbiteris sæcularibus, qui capaces sunt & de assensu Fratrum possunt altari deservire. Ideòque relictum intelligitur factum Deo immortali repræsentando per Presbiteros & Clericos sæculares inibi deservientes, *ut l. Si nondum C. de furt. l.* 4. *in princ. ff. ad l. Jul. peculat. & l. Statuæ in gloss. ff. de usufruct.* Ac proindè Capitulum & Conventum Eremitarum instruere posse ministros & servientes dicto altari, non ex seipsis propter incapacitatem, sed ex Clero sæculari, qui temporalium sunt capaces. Id inquam non obstat. Tum quia contrarium solidioribus fundamentis tenuerunt Joan. de Lignano Baldus & Anchar. supra citati *num.* 65. & 67. Nec constituenda est differentia an legatum fuerit factum Ecclesiæ, vel Capellæ, *arg. cap.* 1. & 213. *dist cap. Cognovimus* 12. 74
qu. 2. *cap. Si quis Episcopus* 2. *qu.* 7. *l. An pars ff. pro delict. & l. Quæ de iota ff. de rei vendicat.* Utroque enim casu legatum possset dici relictum Deo immortali per ministros repræsentando, & de Ecclesia; seu templo loquitur text. quem Angel. allegat *in d. l. Si nondum* C. *de furt.* Et nihilominus relictum Ecclesiæ censetur relictum Fratribus & ipsemet Angel. fatetur. Ergò & relictum capellæ. Tum quia illa ratio ne testator videatur elegisse viam ad impugnandum suum judicium, hoc casu in oppositum retorquetur, cùm fratres Mendicantes non admittant, ut eorum Ecclesiis & capellis perpetuò deserviatur à Sacerdotibus sæcularibus, ut dictum est suprà, *numer.* 69. Tum denique quia in hoc speciali casu testator non disposuit præcisè, ut institueretur Capellania in Ecclesia FF. Minorum, sed tribuit liberam facultatem executoribus præscribendi modum celebrationis Missarum, sive per viam Capellaniæ, sive aliter prout concordarent cum Fratribus, Executores autem non elegerunt viam Capellaniæ, sed convenerunt ut Fratres ipsi annuos redditus perciperent & Missas celebrarent quemadmodum reipsa observarunt usque ad erectionem beneficii. Cui quidem observantiæ potissimum innixa sancta Congregatio existimavit hoc legatum ipsismet Fratribus fuisse relictum. Undè ex facto, ipso satis superque liquet Angeli responsum ad hunc casum non pertinere.

DE TESTAMENTIS.

Alexander III. Hostienn. Episcopo.

CAPUT X.

CUm esses in nostra præsentia constitutus, proposuisti talem in tuo Episcopatu consuetudinem obtinere, quod testamenta, quæ fiunt in ultima voluntate, penitus rescinduntur, nisi cum scriptione septem, vel quinque testium fiant, secundum quod leges humanæ decernunt. Quia verò à divina lege, & sanctorum Patrum institutis, & à generali Ecclesiæ consuetudine, id esse noscitur alienum, cùm scriptum sit, In ore duorum vel trium testium stet omne verbum, præscriptam consuetudinem improbamus, & testamenta, quæ Parochiani coram Presbitero suo, & tribus vel duabus aliis personis idoneis, in extrema fecerint voluntate, firma decernimus permanere, sub interminatione anathematis prohibentes, ne quis hujusmodi audeat rescindere testamenta.

SUMMARIUM.

1 *Testamentum quod Parochianus facit coram Presbitero suo & duobus testibus, valet, nec tenet consuetudo contraria.*
2 *Testamentum etiam ad non pias causas conditum coram Parocho & duobus testibus, valet, nedùm in foro Canonico, sed etiam in foro civili, contraria consuetudine non obstante, & n.* 40.
3 *Testamentum sive in scriptis, sive nuncupativum de jure civili requirit septem testes, & n.* 159.
4 *Et hic numerus non tantùm est de forma probatoria, sed etiam de forma substantiali.*
Et si unus deficiat, testamentum corruit, n. 37.
5 *Codicilli non veniunt appellatione testamenti, nisi largè, & impropriè.*
9 *In testamento ruri condito sufficiunt quinque testes.*
7 *Sive fiat in scriptis, sive per nuncupationem.*

8 *Testamentum tempore pestis an fieri possit cum quinque testibus, remissivè.*
9 *Testamentum solemne requirit testium subscriptionem.*
10 *Nuncupativum, secùs.*
11 *Papa potest abrogare leges Imperatoris foventes peccatum.*
12 *Papæ ratione peccati omnis anima subjecta est, & num.* 49. *&* 133. *& seqq.*
13 *Papa ubi peccatum non imminet, non potest infringere leges humanas, quoad forum civile in locis ubi jurisdictionem temporalem non habet.*
14 *Sed in suo foro potest tollere Legem Civilem etiam in locis Imperio subjectis.*
15 *Testamentum de Jure Canonico non requirit, ut testes sint rogati.*
Contrarium num. 17. *& seqq. ussue ad n.* 23.
Et quid in testamento ad pias causas, n. 23.
16 *Dictio, coram, id est præsentibus & intelligentibus & num.* 20.
18 *Inter Jus Civile & Canonicum discrepantia non est inducenda, ubi Jus Civile non reperitur expressè immutatum per Jus Canonicum; & Lex Civilis servari debet etiam in foro Ecclesiæ.*
19 *Testes in testamento tam in scriptis quàm nuncupativo debent esse rogati.*
20 *Parochus non sufficit ut Matrimonio intersit, nisi etiam sit adhibitus à contrahentibus.*
21 *Adhibitus idem importat quod rogatus.*
22 *Testes in actibus humanis, regulariter non requiritur, ut sint rogati.*
24 *Testamentum de Jure Canonico coram duobus vel tribus testibus non valet, nisi etiam adhibeatur proprius Parochus testatoris.*
25 *Fides magis adhibetur indigenis ignotis, quàm extraneis notis.*
26 *Parochus dicitur pater spiritualis omnium suorum Parochianorum.*
27 *Nec est verisimile, ut consentiat falsitati & numer.* 44. *&* 57.
28 *Parochus in testamento æquipollet quinque testibus.*
29 *Contrarium.*
30 *Testes duo idonei præferuntur unico quantæcumque sit dignitatis & num.* 59.
31 *Parochus est testis autorizabilis, de quo Canones multùm confidunt, & num.* 44.
32 *Testes duo in testamento adhibendi de Jure Canonico debent esse idonei, id est in aliquo non suspecti.*
33 *Testes idonei in testamento de jure civili dicuntur masculi, puberes & liberi.*
34 *Mulier & servus an de Jure Canonico possint esse testes in testamento.*
35 *Quid in testamento ad pias causas.*
36 *Et quid in testamento ad non pias causas.*
38 *Lectura prima quod hoc c. locum habeat solummodo in testamentis ad pias causas sicut c. sequens.*
39 *Refellitur.*
40 *Lectura secunda quod hoc cap. procedat in testamentis ad non pias causas, tam in terris Ecclesiæ, quàm Imperii & in utroque foro.*
41 *Approbatur & num.* 113. *usque ad n.* 157.
42 *Veritas Deus est, & in omnibus prævalet & num.* 47.
43 *Subtilitas quæ veritatem lædit, per Judicem non est recipienda.*
45 *Papæ autoritas ubi agitur de materia peccati non circumscribitur limitibus alicujus territorii & num.* 49. *& & 133. & seqq.*
46 *Lectura tertia, quod hoc cap. servari debeat in terris Ecclesiæ in utroque foro in terris autem Imperii serveturi jus civili.*
Refellitur num. 49.
47 *Veritas prævalet solemnitati & n.* 141. *vers. Ac demum.*
48 *Legistæ militant in foro Justiniani secundum Leges & Canonistæ in foro B. Petri.*
49 *Lex humana contradicens Divinæ non est servanda, sed Lex Divina servari debet etiam in foro civili & num.* 115. 121. *&* 133. *& seqq.*
50 *Lectura quarta quod hoc cap. sit servandum in foro Ecclesiæ, Lex autem civilis in foro sæculari.*
51 *Refellitur.*
52 *Lectura quinta quod per hoc cap. valeat testamentum ad non pias causas conditum coram duobus testibus, etiam sine Parocho.*
Refellitur num. 55.
53 *Leges civiles requirentes numerum septem vel octo testium per hoc cap. non corriguntur, sed declarantur irrationabiles & n.* 141.
54 *Testamentum de quo certitudinaliter constat per duos testes omni exceptione majores mandari debet executioni saltem per viam denunciationis Evangelicæ ad peccatum vitandum.*
Contrarium, n. 59. 60. *&* 62.
56 *Testes duo quando sufficiant & quando tres requirantur & quales esse debeant, ad Ecclesiam pertinet determinare neque hoc legi Divinæ adversatur & n.* 146.
57 *Parochus & duo testes idonei in testamento adhibiti excludunt omnem falsitatis suspicionem.*
57 *Testamentum ad non pias causas coram tribus testibus sine Presbitero Parochiali non valet.*
59 *Valet tamen si quatuor testes sint adhibiti.*
60 *Veritas debet esse condita sale sacrarum Constitutionum nec est peccatum illas sequi nudâ veritate relicta, & num.* 102.
Contrarium, n. 137. *&* 141.
61 *Veritas legum adminicula desiderat.*
63 *Lectura sexta quod hoc c. loquitur tantùm de testamentis quæ fiunt in mortis articulo.*
Refellitur, n. 68.
64 *Testamentum militare non solùm requirit militiam, sed etiam ut miles sit in conflictu belli & num.* 70.
65 *Intellectus* leg. 1. C. de Sacrof. Eccles.
66 *Testamentum ad pias causas conditum in mortis articulo coram duobus testibus non valet; si testator reconvalescat, & n. seq.*
Contrarium, n. 71.
Decedens verbum quid importet, n. 66. *& n.* 71.
67 *Donatio causa mortis facta revocatur secuta reconvalescentia.*
69 *Mortis cogitatione mens turbata alienatur.*
71 *Testamentum quovis tempore fiat, dicitur factum tempore mortis.*
72 *Lectura septima quod hoc cap. & cap. seq. non loquantur in testamentis, sed in legatis & fideicommissis.*
73 *Refellitur.*
74 *Institutio hæredis est caput & fundamentum totius testamenti.*
75 *Lectura octava quod testamentum conditum secundum formam hujus cap. valeat in foro animæ tantùm.*
76 *Refellitur.*
77 *Testamentum cæci ad non pias causas conditum coram Parocho & duobus testibus an valeat latissimè in utramque partem discutitur, à num.* 87. *usque ad nu.* 157.
Referuntur fundamentæ opinionis negativæ, à numer. 87. *usque ad n.* 113.
Item fundamenta opinionis affirmativæ à d. n. 113. *usque ad n.* 141.
Solvuntur objecta à d. n. 141. *usque ad n.* 157.
78 *Cæcus de jure civili quam formam servare debeat in suo testamento.*
79 *Quamvis testamentum cæci signetur à testibus, non est nuncupativum.*
80 *Non requirit, ut sigilla testium apponantur in cordulis sicut requirit testamentum in scriptis.*
81 *Et an institutio hæredis fieri debeat ante legata.*
82 *Cæci testamentum non servata forma,* l. Hac consultissima, C. qui testam. fac. pos. *de jure civili non valet, & n.* 96.
83 *Et quid in codicillis.*
84 *Et quid in donatione causa mortis.*
85 *Donatio causa mortis non est mera ultima voluntas & prout in esse deducitur, æquiparatur contractui.*
86 *Cæcus potest contrahere & donare, inter vivos sicut quilibet alius.*
88 *Lex generalis posterior non tollit legem specialiter loquentem, sed potiùs distinguitur & limitatur per legem antiquam & n.* 110.
Declaratur, n. 141.
89 *Cæcus non potest testari inter liberos nisi servata forma* l. Hac consultissima, C. qui testam. fac. pos.
Contrarium, n. 154.
90 *Species derogat generi.*
91 *Lex generalis non corrigit legem præcedentem habentem specialem rationem.*
Declaratur, n. 141. *& seqq.*
92 *Lex generalis numquam corrigit legem specialem quandò invicem compatiuntur.*
93 *Lex civilis non contraria Canoni servari debet etiam in foro Ecclesiæ.*
94 *Testandi facultas generaliter concessa non comprehendit personas alioqui inhabiles.*
Declaratur, n. 142.
95 *Pupillus etiam pubertati proximus, nec ad pias causas testari potest.*
96 *Cæcus de jure communi est inhabilis ad testandum, nisi servata forma,* l. Hac consultissima, C. qui testam. fac. poss.
97 *Solemnitati legali non detrahitur, nisi quatenus invenitur expressum.*